

UNIVERSITETET
I OSLO

Norsk senter for menneskerettigheter

EMD-bulletin nr. 3-2023

Domsreferater fra Den europeiske
menneskerettighetsdomstolen

Det har blitt avsagt tre fellende dommer og 14 avvisningsvedtak mot Norge siden forrige EMD-bulletin. Alle sakene gjelder spørsmål knyttet til barneverntjenesten.

I tillegg har det blitt avsagt 17 avgjørelser mot de øvrige nordiske landene.

Denne utgaven inneholder sammendrag av de tre fellende dommene og de 14 avvisningsvedtakene mot Norge.

Den første dommen, S.S. and J.H. v. Norway, omhandlet spørsmålet om et vedtak om adopsjonssamtykke utgjorde en krenkelse av retten til respekt for familieliv etter Konvensjonen artikkel 8. Domstolen kom enstemmig til at vedtaket utgjorde et konvensjonsbrudd.

Den andre dommen, K.F. and Others v. Norway, gjaldt seks individklager om adopsjonssamtykke. I alle sakene var klagerne fratatt foreldreansvaret for sine biologiske barn, og det ble truffet vedtak om at barna skulle adopteres av sine fosterforeldre. Domstolen konkluderte enstemmig med at vedtakene om fratakelse av foreldreansvar og adopsjonssamtykke var konvensjonsstridige.

Den tredje dommen, D.R. and Others v. Norway, gjaldt to saker om begrensninger i samværsretten for barn plassert i fosterhjem. Domstolen kom enstemmig til at inngrepene utgjorde brudd på Konvensjonen artikkel 8.

Deretter følger de 14 avvisningsvedtakene. Domstolen konkluderte enstemmig i disse sakene med at klagen var åpenbart grunnløs etter artikkel 35 § 3 (a) og måtte avvises etter artikkel 35 § 4.

Saken Grefsrud-Halvorsen v. Norway gjaldt spørsmålet om manglende partsrettigheter i forbindelse med tilbakeføringskrav utgjorde en krenkelse av artikkel 8 og artikkel 13. Domstolen fant ikke holdepunkter for konvensjonsbrudd.

Syv av sakene gjaldt spørsmål om begrensninger i foreldrenes rett til samvær utgjorde en krenkelse av Konvensjonen av artikkel 8. I Hernehult v. Norway, R.K. and Others v. Norway, T.H. v. Norway, M.A. and Others v. Norway, Å.N. v. Norway, A.G. v. Norway, og R.A. v. Norway kom Domstolen frem til at begrensningene i foreldrenes samværsrett var «nødvendig i et demokratisk samfunn». I sistnevnte sak, R.A. v. Norway, var det også et spørsmål om vedtaket om fratakelse av samværsrett utgjorde et brudd på Konvensjonen artikkel 6. Domstolen kom til at det ikke var tilfellet. F.K. v. Norway omhandlet spørsmålet om nektelse av elektronisk kontakt utgjorde et konvensjonsbrudd.

Tre av sakene, H.L. v. Norway, R.K. and Others og A.H. v. Norway, gjaldt opprettholdelse av vedtak om omsorgsovertakelse. Sakene M.A. and Others v. Norway og J.B. and E.M. v. Norway, gjaldt fratakelse av foreldreansvar. Tre saker, I.M. v. Norway, R.I. v. Norway og J.B. and E.M. v. Norway gjaldt vedtak om adopsjon. Domstolen kom i alle sakene til at inngrepene var forholdsmessige.

CASE OF S.S. AND J.H. v. NORWAY

Instans	Menneskerettsdomstolen – Domstol (andre seksjons komité) – Dom
Tittel	CASE OF S.S. AND J.H. v. NORWAY
Avsigelsesdato	2023-09-12
Saksnr.	15784/19
Viktighetsnivå	3
Klager	S.S. og J.H.
Innklaget	Norge
Internettpublisering	https://hudoc.echr.coe.int/?i=001-226472
Konklusjon	Krenkelse av artikkel 8 – Rett til respekt for privatliv og familieliv (Artikkel 8-1 – Respekt for familieliv)
Votum	Ikke separat votum
Artikler	EMK art 8 EMK art 8-1
Stikkord:	(Art. 8) Right to respect for private and family life (Art. 8-1) Respect for family life / (Art. 8) Rett til respekt for privatliv og familieliv (Art. 8-1) Respekt for familieliv

Saken omhandler

Saken gjaldt Konvensjonen artikkel 8. Spørsmålet var om vedtaket om samtykke til adopsjon utgjorde en krenkelse av retten til respekt for familieliv.

Fakta

Klagerne er en kvinne født i 1987, og hennes sønn, født i 2013. Fire dager etter fødselen fattet barneverntjenesten et midlertidig akuttvedtak om fosterhjemsplassering. Ti dager senere ble det besluttet at foreldrene ikke skulle ha samvær med barnet. Senere samme år ble det fattet vedtak om omsorgsovertakelse. Da gutten var omtrent ett år gammel ble han flyttet til et nytt fosterhjem, hvor han har bodd siden. I desember 2015 iverksatte barneverntjenesten skritt overfor Fylkesnemnda om fratakelse av foreldreansvar for barnet. Fylkesnemnda samtykket til fratakelse av foreldreansvar i februar 2016, men avgjørelsen ble opphevet av tingretten senere i 2016. I tingrettens avgjørelse ble foreldrene ikke tilkjent samvær med barnet. Ved senere anke opprettholdt lagmannsretten Fylkesnemndas beslutning om fratakelse av foreldreansvar. Foreldrenes anke til Høyesterett ble avvist ved kjennelse av september 2018.

Klagerne tok saken inn for Domstolen i mars 2019.

Anførsler

Klagerne anførte at vedtaket om fratakelse av foreldreansvar og samtykket til adopsjon var i strid med Konvensjonen artikkel 8.

Staten imøtegikk klagerens anførsler.

Domstolens vurdering

Domstolen presiserte innledningsvis at spørsmålet om barneverntjenestens vedtak var i strid med artikkel 8, utelukkende dreide seg om beslutningen om å erstatte omsorgsovertakelsesvedtaket med et adopsjonssamtykke. Saken gjaldt dermed ikke opphør av omsorgsovertakelsen eller samvær. Domstolen la til grunn at det ikke forelå noen interessekonflikt til hinder for at den første klageren kunne representere sønnen. Den fant at sakene kunne prøves samlet, og at vilkårene for prøving var oppfylt.

Domstolen la til grunn at beslutningen om fratakelse av foreldreansvar og adopsjonssamtykket utgjorde inngrep i retten til familieliv etter Konvensjonen artikkel 8. Den la til grunn at inngrepet hadde hjemmel i barnevernloven av 1992. Videre la Domstolen til grunn at inngrepet forfulgte et legitimt formål etter artikkel 8 § 2, nemlig beskyttelse av den andre klagerens helse og rettigheter. Problemstillingen var dermed om inngrepet var «nødvendig i et demokratisk samfunn» («necessary in a democratic society»).

Domstolen uttalte at de generelle prinsippene for forholdsmessighetsvurderingen i barnevernssaker er lagt til grunn i saken *Strand Lobben v. Norway* [EMD-2013-37283-G]¹, og utbrodert i senere praksis. Ettersom vedtaket om adopsjon uten samtykke fra foreldrene innebar et fullstendig brudd på de rettslige båndene mellom foreldre og barn, kunne tiltaket bare rettferdiggjøres dersom det forelå ekstraordinære omstendigheter («exceptional circumstances»), og dersom beslutningen var motivert av et altoverskyggende krav til barnets beste («overriding requirement pertaining to the child's best interests»). Domstolen la til grunn en strengere norm ved vurderingen av om de konkrete omstendighetene var såvidt ekstraordinære at de rettferdiggjorde inngrepet.

Deretter gjennomgikk Domstolen begrunnelsen for vedtaket om adopsjonssamtykke. Høyesterett hadde vektlagt at det kort tid etter fødselen var tydelig at foreldrene ikke kunne ha den daglige omsorgen for sønnen, og at foreldrene hadde akseptert dette. Domstolen fremhevet at barneverntjenesten allerede før barnet ble født hadde mottatt bekymringsmeldinger knyttet til klagerens psykiske helse, hygieneforhold, og konflikt med barnefaren. Etter fødselen hadde barneverntjenesten uttrykt bekymring for klagerens omsorgsevne, blant annet knyttet til barnets matinntak. Høyesterett hadde vektlagt at barnet aldri hadde hatt samvær med foreldrene, og fortsatt ville bo i fosterhjemmet uavhengig av adopsjonsvedtaket. Den rettsoppnevnte psykologspesialisten hadde fremhevet at barnet hadde et særskilt behov for stabilitet i lys av hans bakgrunn og psykososiale utvikling. Sakkyndige i alle ledd hadde vektlagt at barnet hadde en forsinket sosial, kognitiv og språklig utvikling. De fremhevet også at foreldrene kunne iverksette rettslige skritt for å få samvær med sønnen dersom han ikke ble adoptert. Høyesterett hadde ansett et adopsjonsvedtak som en kilde til stabilitet og forutsigbarhet for barnet. Det ville gi fosterforeldrene rett til å ta avgjørelser på barnets vegne, herunder avgjørelser knyttet til samvær med de biologiske foreldrene. Tidligere saksbehandlingsfeil kunne ifølge Høyesterett ikke ha noen vesentlig innvirkning på

vedtaket om adopsjon.

Domstolen uttalte at Høyesteretts vurdering var relevant for spørsmålet om vedtaket om omsorgsovertakelse skulle erstattes av et adopsjonsvedtak. Det var derimot utenfor Domstolens virkeområde i den aktuelle saken å ta stilling til om begrunnelsen var tilstrekkelig. Riktignok kunne de tidligere beslutningene i saken danne et bakteppe for vurderingen av adopsjonsvedtaket. Domstolen fremhevet at den i tidligere saker mot Norge har tatt i betraktning beslutninger om å minimere samvær etter omsorgsovertakelse. Den viste blant annet til sakene Pedersen and Others v. Norway [EMD-2015-39710-J]1, M.L. v. Norway [EMD-2016-64639-J]1 og Abdi Ibrahim v. Norway [EMD-2016-15379-G]1. Domstolen presiserte også at dens egen retrospektive og helhetlige tilnærming nødvendigvis skilte seg fra barneverntjenestens øyeblikkelige og fremtidsrettede vurdering av hvilke tiltak som skulle foretas overfor barnet og dets familie.

Domstolen vektla at det hadde gått omtrent ett år og fire måneder fra barnet ankom fosterhjemmet til barneverntjenesten iverksatte skritt for å oppnå Fylkesnemndas samtykke til adopsjon. Domstolen påpekte også at barneverntjenesten hadde inntatt synspunktet om at barnet skulle vokse opp i fosterhjemmet, og at foreldrene ikke skulle ha samvær med barnet. Dette var blant annet knyttet til bekymringer om at foreldrene ville forsøke å fjerne barnet fra fosterhjemmet. Samtidig hadde foreldrene ikke motsatt seg tilsyn eller politiassistanse i tilknytning til gjennomføring av eventuelt samvær, eller hemmelighold av barnets bostedsadresse. Fylkesnemnda hadde bemerket at barneverntjenesten ikke hadde forhørt seg med andre myndigheter for å gjennomføre samværet på en trygg måte. I tingrettens begrunnelse het det dessuten at det ikke var mulig å vurdere om samvær ville være til gunst eller skade for barnet, da det ikke var prøvd. Lagmannsrettens flertall fant at vilkårene for adopsjonssamtykke var oppfylt, men mindretallet pekte på mangler ved barneverntjenestens tilnærming og konkluderte med at det ikke forelå tilstrekkelig tungtveiende grunner for adopsjon. I lys av dette fant Domstolen det relevant at Høyesterett hadde konkludert med at morens situasjon var forbedret, og at hun hadde samarbeidet godt med barneverntjenesten i en annen kommune.

På denne bakgrunn fant Domstolen ikke grunnlag for en annen konklusjon om nødvendigheten av inngrepet enn i sakene Strand Lobben v. Norway [EMD-2013-37283-G]1, Pedersen and Others v. Norway [EMD-2015-39710-J]1, M.L. v. Norway [EMD-2016-64639-

J]1 og Abdi Ibrahim v. Norway [EMD-2016-15379-G]1. Saksbehandlingen forut for adopsjonsvedtaket viste at det ikke var lagt tilstrekkelig vekt på gjenforeningsmålsettingen og plikten til å iverksette rimelige tiltak for å opprettholde en familietilknytning. Domstolen fant ikke at det forelå tilstrekkelige garantier i lys av inngrepets alvor og interessene som var i spill.

Domstolen konkluderte enstemmig med at det forelå en krenkelse av Konvensjonen artikkel 8.

Deretter tok Domstolen stilling til klagerens krav om oppreisningserstatning. Domstolen ga den første klageren fullt medhold i kravet, og tilkjente henne 25 000 euro i oppreisning. Når det gjaldt den andre klageren anså Domstolen det tilstrekkelig at det ble fastsatt en krenkelse av Konvensjonen artikkel 8. Han ble dermed ikke tilkjent oppreisning. Klagerne krevde ikke erstatning for kostnader og utgifter.

CASE OF K.F. AND OTHERS v. NORWAY

Instans	Menneskerettsdomstolen – Domstol (andre seksjons komité) – Dom
Tittel	CASE OF K.F. AND OTHERS v. NORWAY
Avsigelsesdato	2023-09-12
Saksnr.	39769/17 9167/18 48372/18 38097/19 45985/19 58880/19
Viktighetsnivå	3
Klager	K.F. m.fl.
Innklaget	Norge
Internettpublisering	https://hudoc.echr.coe.int/?i=001-226469
Konklusjon	Krenkelse av Artikkel 8 – Retten til respekt for privatliv og familieliv (Artikkel 8-1 – Respekt for familieliv)
Votum	Ikke separat votum
Artikler	EMK art 8 EMK art 8-1
Stikkord:	(Art. 8) Right to respect for private and family life (Art. 8-1) Respect for family life / (Art. 8) Rett til respekt for privatliv og familieliv (Art. 8-1) Respekt for familieliv

Saken omhandler

Saken gjaldt seks saker om retten til familieliv etter Konvensjonen artikkel 8. Spørsmålet i saken var om adopsjonsvedtak mot forelderens vilje krenket Konvensjonen artikkel 8.

Fakta

Domstolen behandlet seks saker samlet. I alle sakene var klagerne foreldre som var fratatt foreldreansvaret for sine biologiske barn, og hvor det deretter ble truffet vedtak om at barnet skulle adopteres av sine fosterforeldre.

I den første saken var det to klagere, (norsk og marokkansk statsborgere), som var foreldrene til en jente født i 2010. Den ene klageren bodde utenfor Norge da jenta ble født. Den første klageren hadde også en eldre datter, som bodde i fosterhjem. På grunn av bekymringer for klagernes mentale forutsetninger og omsorgsevner, ble den yngste datteren i 2010 plassert hos fosterforeldrene til hennes eldre søster. Tingretten opphevet senere avgjørelsen, og den yngste datteren ble returnert til den ene klageren. I desember 2010 fattet Fylkesnemnda et nytt vedtak om omsorgsovertakelse for den yngste datteren, og den første klageren fikk tre timer samvær med henne fire ganger i året. Tingretten stadfestet senere denne beslutningen, og lagmannsretten avslo klagerens anke over avgjørelsen. I 2012 søkte klagerne om å få omsorgen for datteren tilbake, men anmodningen ble avvist. I tillegg ble klagerens samværsrett redusert til tre timer to ganger i året. I 2015 igangsatte klageren nye prosedyrer for å få datteren tilbake. Senere det samme året vedtok Fylkesnemnda å trekke tilbake klagernes foreldreansvar for barnet, og besluttet at fosterforeldrene kunne adoptere barnet. Tingretten sluttet seg til avgjørelsen i juni 2016, og påpekte at barnet var sårbart og hadde et spesielt behov for stabilitet. Tingretten la også vekt på at fremtidige rettslige skritt fra klagerne kunne skape usikkerhet for barnet og hennes fosterforeldre. I tillegg vektla tingretten manglende tilknytning mellom foreldrene og barnet. Lagmannsretten avslo klagerens anke over avgjørelsen i oktober 2016, og Høyesterett avslo anken i desember 2016.

I den andre saken var klagerne (norske statsborgere) foreldrene til en gutt født i 2016. Da gutten var to måneder gammel ble han plassert i et omsorgshjem. Beslutningen om å flytte gutten til et omsorgshjem ble tatt på bakgrunn av flere bekymringsmeldinger over

foreldrenes omsorgsevner. Fylkesnemnda bekreftet fosterhjems plasseringen i februar 2016, og fastsatte at foreldrene kunne ha samvær med barnet en time hver måned. Nemndas avgjørelse ble ikke anket. I mai 2016 avslo Fylkesnemnda en forespørsel fra barnevernet om å frata klagerne foreldreansvaret over barnet, for deretter å godkjenne adopsjon. Saken gikk til tingretten, som i november 2015 innvilget forespørselen og tillot fosterforeldrene å adoptere barnet. Tingretten forankret avgjørelsen i barnets sårbarhet og behov for støtte i utviklingen, så vel som at klagerne manglet evnen til å gi barnet permanent omsorg. Førsteinstansen vurderte også alternative tiltak, men konkluderte med at tiltakene ikke ville dekke opp for klagerens manglende omsorgsevner. Adopsjon ble derfor vurdert til å være det beste for barnet. I juli 2017 stadfestet lagmannsretten tingrettens avgjørelse. I november 2017 avslo Høyesterett klagerens anke over lagmannsrettens avgjørelse.

I den tredje saken var det tale om to klagere (norske statsborgere) med tre barn, født i 2000, 2010 og 2014. I februar 2012 ble det på bakgrunn av flere bekymringsmeldinger besluttet at et av barna skulle flyttes til fosterhjem, og at samværet mellom barnet og foreldrene skulle begrenses. Senere det samme året besluttet Fylkesnemnda omsorgsovertakelse for barnet, og foreldrenes samværsrett ble ytterligere innskrenket. I november 2012 ble vedtaket opprettholdt i Tingretten, og i februar 2013 nektet lagmannsretten å behandle anken. I november 2013 opphevet Fylkesnemnda samværsretten mellom barnet og foreldrene, ettersom det ble vurdert at samværet var skadelig for barnet. Fylkesnemndas avgjørelse ble opprettholdt av tingretten. I juli 2016 vedtok Fylkesnemnda å trekke tilbake klagerens foreldreansvar for barnet, og besluttet deretter at fosterforeldrene skulle adoptere barnet. I vurderingen vektla Fylkesnemnda at barnet ikke hadde sett de biologiske foreldrene siden 2013, og at barnet var sårbart og så tilknyttet fosterforeldrene at det ville vært skadelig å flytte ham fra fosterhjemmet. Tingretten sluttet seg til avgjørelsen i oktober 2017, før lagmannsretten avviste foreldrenes anke over avgjørelsen i januar 2018. I mars 2018 avviste Høyesterett anken.

I den fjerde saken hadde klageren (norsk statsborger) ett barn, som var født i september 2014. Kort tid etter barnets fødsel ble det truffet vedtak om å plassere barnet i et omsorgshjem, på bakgrunn av bekymringsmeldinger over foreldrenes omsorgsevner. Vedtaket ble senere trukket tilbake, under forutsetning av at barnets mor skulle flytte inn i et omsorgssenter med tilsyn. Senere det samme året uttrykte omsorgssenteret bekymring for barnets omsorgssituasjon, og barnevernet bestemte derfor at barnet skulle plasseres i offentlig omsorg. Både Fylkesnemnda og tingretten bekreftet vedtaket, og ga foreldrene en

time samvær i uken. I perioden 2015 til 2017 ble samværet gradvis innskrenket, før Fylkesnemnda i februar 2018 vedtok å trekke tilbake klagernes foreldreansvar for barnet. Deretter ble det besluttet at fosterforeldrene skulle adoptere barnet. Adopsjonsforeldrene samtykket til at de biologiske foreldrene skulle ha to timer samvær med barnet to ganger i året. Vedtaket ble stadfestet av tingretten i august 2018, som vektla at barnet hadde vært i offentlig omsorg siden kort tid etter fødselen. Barnet hadde heller ingen nær tilknytning til sine biologiske foreldre. I februar 2019 avviste lagmannsretten klagerens anke over avgjørelsen. Deretter avviste Høyesterett klagernes anke i juni 2019.

I den femte saken var klageren (norsk statsborger) mor til fem barn, hvor de tre eldste barna ble plassert i fosterhjem. Det ene barnet ble født i februar 2013 og flyttet til beredskapshjem i desember det samme året. Familien bodde deretter i et familiesenter fra mars 2014. I september 2014 ble det vedtatt omsorgsovertakelse for barnet etter flere bekymringsmeldinger, og barnet ble flyttet til et fosterhjem. Klageren fikk ikke samvær med barnet. I oktober 2018 vedtok Fylkesnemnda å frata klageren foreldreansvaret for barnet. Deretter ble det besluttet at fosterforeldrene skulle adoptere barnet. Fylkesnemnda la i adopsjonsvedtaket til grunn at klageren hadde ansvaret for sine to yngre barn og at det ikke var tydelige mangler i omsorgen for disse. Fylkesnemndas adopsjonsvedtak var derfor tuftet på at barnet hadde sterk tilknytning til fosterhjemmet, og at barnet var sårbart og trengte stabilitet. Tingretten stadfestet vedtaket i februar 2019, og la også vekt på barnets sårbarhet og begrensede bånd med klageren, så vel som at adopsjon ville sikre stabilitet for barnet. I mai 2010 avviste lagmannsretten klagerens anke over avgjørelsen. Deretter avviste Høyesterett klagerens anke i juni 2019.

I den sjette saken var det to klagere (norske statsborgere), som hadde ett barn. I februar 2015 ble barnet, som da var seks måneder gammelt, plassert i et beredskapshjem på grunn av bekymringsmeldinger vedrørende klagernes omsorgsevner. I juni 2015 fattet Fylkesnemnda vedtak om omsorgsovertakelse. Ettersom Fylkesnemnda tok sikte på langvarig omsorgsovertakelse, ble klagerne tildelt to timer samvær fire ganger i året. Tingretten stadfestet vedtaket i april 2016, og lagmannsretten avsto klagernes anke over avgjørelsen i juli 2016. I 2017 søkte fosterforeldrene om tillatelse til å adoptere barnet. I mars 2017 fattet Fylkesnemnda vedtak om å trekke tilbake klagernes foreldreansvar for barnet. Deretter ble det besluttet at fosterforeldrene skulle få adoptere barnet. Fylkesnemndas beslutning om foreldreansvar og adopsjon ble opprettholdt av tingretten i oktober 2017. I september 2018

avviste lagmannsretten klagernes anke over avgjørelsen, men lagmannsretten innvilget imidlertid klagerne to timer samvær to ganger i året. Både tingretten og lagmannsretten konkluderte med at adopsjon ville være til barnets beste, blant annet fordi det ville forhindre at klagerne utsatte barnet for ustabilitet ved å igangsette juridiske prosedyrer overfor barnet i framtiden. Høyesterett avslo klagernes anke i april 2019.

Anførsler

Klagerne anførte at vedtak om å frata deres foreldreansvar for deretter å godta adopsjon var i strid med Konvensjonen artikkel 8. I sak nr. 48327/18 anførte klagerne også at adopsjonsvedtaket var i strid med Konvensjonen artikkel 9.

Staten imøtegikk klagerens anførsler.

Domstolens vurdering

Domstolen innledet med å konstatere at ingen av klagene under Konvensjonen artikkel 8 var åpenbart grunnløse etter artikkel 35. I tillegg uttalte Domstolen at klagen etter Konvensjonen artikkel 9, i sak nr. 48372, var en integrert del av klagen etter Konvensjonen artikkel 8.

Klagen måtte derfor behandles etter artikkel 8 i lys av artikkel 9, og Domstolen foretok derfor ingen selvstendig vurdering av Konvensjonen artikkel 9.

Domstolen gikk deretter over til å vurdere om retten til familieliv etter artikkel 8 var krenket.

Domstolen fastslo først at vedtakene om å trekke tilbake klagernes foreldreansvar for å deretter gjennomføre adopsjon utgjorde et inngrep i retten til familieliv. Deretter konstaterte Domstolen at inngrepet hadde grunnlag i nasjonal lovgivning, Barnevernloven av 1992 som da var gjeldende, og forfulgte legitime hensyn. Mer konkret var inngrepene begrunnet i barnas rettigheter og helse. Spørsmålet i saken var derfor om tiltakene var nødvendige i et demokratisk samfunn etter Konvensjonen artikkel 8 § 2.

Domstolen gikk videre over til å peke på at de generelle prinsippene for proporsjonalitetsvurderingene i saker som involverer barnevernstiltak. Domstolen minnet om at prinsippene er godt etablert i rettspraksis og kommer til uttrykk i saken *Strand Lobben and Others v. Norway* [EMD-2013-37283-G]¹ og en rekke senere saker mot Norge om adopsjon

uten foreldrenes godkjennelse. Domstolen fremholdt at det bare i særlige tilfeller («exceptional circumstances») kan benyttes tiltak som bryter de juridiske båndene mellom foreldre og deres barn. Slike tiltak kan kun rettfærdiggjøres dersom de er motivert av et overstyrende hensyn («overriding requirement») til barnets beste. Domstolen uttalte at den derfor er forpliktet til å utføre en strengere kontroll («stricter scrutiny») av hvorvidt omstendighetene i saken var så ekstraordinære at tiltaket var nødvendig.

Domstolen trakk videre fram at de påklagede inngrepene til en viss grad må ta hensyn til tidligere saksbehandling for å sette inngrepene i kontekst. Domstolen påpekte at det for eksempel kan være aktuelt å vurdere om adopsjonsvedtaket ble gjort i perioder hvor det har vært tillatt svært strenge samværsordninger. Domstolen minnet også om at dens oppgave ikke er å erstatte de nasjonale myndighetene, men å gjennomgå deres beslutninger i lys av Konvensjonen.

Domstolen behandlet deretter de konkrete sakene.

I behandlingen av de konkrete sakene trakk Domstolen fram at det naturligvis vil være forskjeller mellom sakene, som kunne få betydning for vurderingen. Domstolen fant imidlertid ingen argumenter som kunne overbevise dem om at inngrepene i klagernes familieliv var nødvendige og som kunne tilsi en annen konklusjon enn i saken Strand Lobben og etterfølgende saker. Mer konkret påpekte Domstolen at saksbehandlingen og begrunnelsen for vedtakene reflekterte at det ble lagt for liten vekt på familiegjensforening, og at omsorgsplasseringen skulle være midlertidig. For det andre uttrykte Domstolen at det ikke ble tatt tilstrekkelig hensyn til at staten plikter å iverksette tiltak for å bevare de biologiske familiebandene. Domstolen var derfor ikke overbevist om at tiltakene var proporsjonale med alvorlighetsgraden av inngrepene og interessene som sto på spill.

Domstolen konkluderte etter det ovennevnte med at Konvensjonen artikkel 8 var krenket på grunn av tilbakekall av forelderansvar for de angjeldende barn og påfølgende gjennomføring av adopsjon mot foreldrenes ønsker.

Til slutt gikk Domstolen over til å behandle den resterende delen av klagen i sak nr. 38097/19. Det resterende spørsmålet var om Konvensjonen artikkel 6 var krenket, siden en sakkyndig dommer hadde vært med å dømme i tingretten både i 2015 og i 2018.

Domstolen viste i vurderingen av Konvensjonen artikkel 6 til at det ikke var noen indikasjon på at avgjørelsen som ble truffet i 2018 ble forhåndsdomt ved rettens avgjørelse i 2015.

Domstolen fant heller ingen annen legitim grunn til å tvile på rettens upartiskhet.

Domstolen konkluderte etter det overnevnte med at Konvensjonen artikkel 6 ikke var krenket, og at denne delen av klagen var åpenbart grunnløs og måtte avvises i henhold til Konvensjonen artikkel 35 §§ 3 (a) og 4.

Deretter tok Domstolen stilling til klagernes krav om oppreisningserstatning etter artikkel 41.

I to av sakene hadde ikke foreldrene krevd slik erstatning. I de fire andre sakene tilkjente Domstolen 25 000 euro i oppreisning.

I en av sakene hadde et barn krevd oppreisningserstatning. Domstolen anså det tilstrekkelig at det ble fastsatt en krenkelse av Konvensjonen artikkel 8. Han ble dermed ikke tilkjent oppreisning.

CASE OF D.R. AND OTHERS v. NORWAY

Instans	Menneskerettsdomstolen – Domstol (andre seksjons komité) – Dom
Tittel	CASE OF D.R. AND OTHERS v. NORWAY
Avsigelsesdato	2023-09-12
Saksnr.	63307/17 38105/19
Viktighetsnivå	3
Klager	D.R. m.fl.
Innklaget	Norge
Internettpublisering	https://hudoc.echr.coe.int/?i=001-226470
Konklusjon	Krenkelse av Artikkel 8 – Rett til respekt for privatliv og familieliv (Artikkel 8-1 – Respekt for familieliv)
Votum	Ikke separat votum
Artikler	EMK art 8 EMK art 8-1
Stikkord:	(Art. 8) Right to respect for private and family life (Art. 8-1) Respect for family life / (Art. 8) Rett til respekt for privatliv og familieliv (Art. 8-1) Respekt for familieliv

Saken omhandler

Saken gjaldt Konvensjonen artikkel 8. Spørsmålet i saken var om nektelse av og begrensinger i foreldres samværsrett med deres barn krenket Konvensjonen artikkel 8.

Fakta

Domstolen behandlet to saker samlet. Begge sakene gjaldt nektelse og begrensinger i samværsretten for barn som var plassert i fosterhjem. Klagerne var bosatt i Norge. I den første saken var klageren statsborger i Bosnia-Herzegovina. I den andre saken var begge norske statsborgere.

I den første saken var klageren en mor til tre barn, født i 2002, 2005 og 2008. Barna ble plassert i fosterhjem i januar 2010 på grunn av bekymringer om at faren var voldelig. I mai 2010 ble moren tilkjent samværsrett fire timer fire ganger i året, under tilsyn. Etter flere vurderinger mellom 2010 og 2014 ble det i desember 2014 besluttet av tingretten at moren kun skulle ha samvær med det eldste barnet, tre timer to ganger i året. I 2016 forsøkte moren å få økt samværet, men Fylkesnemnda vedtok (august 2016) at hun ikke skulle ha kontakt med de to yngste barna, men fikk samvær med det eldste barnet tre timer to ganger i året under tilsyn. Tingretten opprettholdt dette vedtaket i desember 2016. Tingretten konstaterte at de to yngste barna ønsket samvær med moren, men tingretten begrunnet avgjørelsen med at samvær hadde fremkalt traumer fra tidligere omsorgssvikt. I februar 2017 avviste lagmannsretten morens anke og i april 2017 ble morens anke til Høyesterett avvist.

I den andre saken var klagerne en mor til en jente født i 2009, og barnet selv. I mars 2012 ble barnet plassert i beredskapshjem etter at Barnevernet hadde mottatt flere bekymringsmeldinger. I oktober det samme året ble klagerens samvær med datteren av Fylkesnemnda begrenset til to timer to ganger i måneden under tilsyn. I 2013 ble barnet bortført fra fosterhjemmet av den første klageren og barnets far. Foreldrene ble senere dømt for bortføringen. Fylkesnemnda bestemte i oktober 2013 at det ikke skulle være samvær mellom foreldrene og barnet. I januar 2018 tok Fylkesnemnda en ny vurdering og innvilget moren en time samvær i året. Samværet ble imidlertid trukket tilbake av tingretten i juni 2018, ettersom tingretten fant at fosterhjemsplasseringen skulle være langsiktig, og at samvær kunne fremkalle traumatiske minner fra bortføringen. Klagerens anke over vedtaket

ble avvist av lagmannsretten i april 2019, som fremholdt at plasseringen i fosterhjemmet var langvarig, barnet var sårbart. Høyesterett avviste morens anke i juli det samme året.

Anførsler

Klagerne anførte i begge saker at nektelse av og begrensinger i samvær med deres barn krenket Konvensjonen artikkel 8.

Staten imøtegikk klagernes anførsler.

Domstolens vurdering

Domstolen innledet med å konstatere at ingen av klagene under Konvensjonen artikkel 8 var åpenbart grunnløse etter artikkel 35.

Domstolen slo først fast at de omtvistede avgjørelsene om samværsrett utgjorde et inngrep i retten familieliv etter Konvensjonen artikkel 8. Deretter konstaterte Domstolen at inngrepet hadde grunnlag i nasjonal lovgivning, Barnevernloven av 1992, som var gjeldende på den tiden, og at inngrepet var begrunnet i hensynet til barnas helse og rettigheter etter Konvensjonen artikkel 8 § 2. Spørsmålet i saken var derfor om samværsbegrensningene var nødvendige i et demokratisk samfunn etter artikkel 8 § 2.

Domstolen gikk så over til å vise til de generelle prinsippene for proporsjonalitetsvurderingene i saker om samværsrett som er etablert i saken Strand Lobben [EMD-2013-37283-G]¹ og etterfølgende dommer mot Norge. Domstolen minnet først om at familiegjenforening er en grunnleggende rettighet i henhold til artikkel 8 i Konvensjonen. Myndighetene har derfor en positiv plikt til å legge til rette for gjenforening så snart det er rimelig gjennomførbart. Videre understrekte Domstolen at samværsordningen må balanseres opp mot barnets beste, og at det er viktig at ordningen effektivt realiserer gjenforeningshensynet uten at barnet blir utsatt for unødvendig belastning.

Domstolen gikk deretter over til å behandle de konkrete sakene. Først påpekte Domstolen at det ikke ble innvilget samvær i de aktuelle sakene, bortsett fra for ett barn i den første saken. For dette barnet var samværet med de biologiske foreldrene svært begrenset (tre timer to ganger i året). Begrensningene i samværet var dermed så omfattende at ordningen i praksis

nærmest fratok klagerne og deres barn alt familieliv. Domstolen måtte derfor foreta en særlig grundig undersøkelse («stricter scrutiny») om forholdene var så eksepsjonelle at slike tiltak var berettiget.

Domstolen erkjente at staten hadde justert samværet etter tilgjengelig bevis på de ulike trinn av prosessen. Den la også til at det vil være særlige konkrete omstendigheter i slike saker, som de nasjonale myndigheter må ta hensyn til.

Domstolen konkluderte likevel med at det samlede materialet ikke rettferdiggjorde samværsbegrensingene. Disse sakene skilte seg ikke fra de tidligere sakene mot Norge om samværsrett, hvor Domstolen konstaterte krenkelse av artikkel 8. Hovedbegrunnelsen var at det tidlig ble etablert restriktive samværsordninger med sikte på at det skulle være en langvarig omsorgsplassering. Domstolen fant dermed at samværsordningene ikke tålte den svært strenge vurderingen som kreves ved så omfattende inngrep i retten til familieliv.

Etter det overnevnte konkluderte Domstolen med at Konvensjonen artikkel 8 var krenket på grunn av de begrensinger staten hadde fastsatt i samværet mellom klagerne og deres biologiske barn.

Deretter tok Domstolen stilling til klagerens krav om oppreisningserstatning etter artikkel 41.

Klageren i den første saken hadde ikke krevet oppreisningserstatning.

I den siste saken tilkjente Domstolen 25 000 euro i oppreisning til moren. I denne saken hadde barnet krevet oppreisningserstatning. Domstolen anså det tilstrekkelig at det ble fastsatt en krenkelse av Konvensjonen artikkel 8. Hun ble dermed ikke tilkjent oppreisning.

GREFSRUD-HALVORSEN v. NORWAY

Instans	Menneskerettsdomstolen – Domstol (andre seksjons komité) – Vedtak
Tittel	GREFSRUD-HALVORSEN v. NORWAY
Avsigelsesdato	2023-05-23
Saksnr.	39661/22
Viktighetsnivå	3
Klager	Grefsrud-Halvorsen
Innklaget	Norge
Internettpublisering	https://hudoc.echr.coe.int/?i=001-225550
Konklusjon	Ikke egnet for prøving
Votum	Ikke separat votum
Artikler	EMK art 8 EMK art 8-1 EMK art 8-2 EMK art 13 EMK art 13+8 EMK art 35
Stikkord:	(Art. 8) Right to respect for private and family life (Art. 13) Right to an effective remedy (Art. 35) Admissibility criteria / (Art. 8) Retten til respekt for privatliv og familieliv (Art. 13) Retten til et effektivt rettsmiddel (Art. 35) Saker som kan prøves

Saken omhandler

Saken gjaldt Konvensjonens artikkel 8 om retten til privatliv. Spørsmålet var om nektelse av partsrettigheter for fosterforeldre i en sak om tilbakeføring av omsorgsansvar utgjorde en krenkelse av Konvensjonen.

Fakta

Klagerne var en mann og en kvinne, født i henholdsvis 1983 og 1980. Da saken ble bragt inn for Domstolen var klagerne bosatt i Tønsberg.

Klagerne var fosterforeldre for en jente. Hun ble plassert hos fosterforeldrene etter et akuttvedtak om omsorgsovertakelse da hun ble født i 2019. Jenta hadde bodd sammen med fosterforeldrene siden.

Jentas biologiske far søkte om å få omsorgen tilbakeført. Denne søknaden ble avslått av Barnevernsnemnda. Han påklaget vedtaket, og tingretten tok farens sak til følge. Barnevernet anket saken til lagmannsretten. Klagerne søkte da om å få partsrettigheter i saken. Denne søknaden ble avslått av lagmannsretten.

Høyesterett opprettholdt lagmannsrettens avgjørelse. Det ble fremhevet i Høyesterettsavgjørelsen at fosterforeldrenes interesse først og fremst var å sikre fosterbarnets beste, samt å sikre at barnets situasjon og behov var tilstrekkelig klargjort i beslutningsprosessen. Høyesterett mente på denne bakgrunn at fosterforeldrenes interesser var tilstrekkelig ivaretatt ved at de hadde mulighet til å komme med en uttalelse under domstolsbehandlingen.

Videre ble det understreket at fosterhjemplassering skal være en midlertidig løsning, med det formål å returnere barn til sine biologiske foreldre. I tillegg ville partsstatus gi fosterforeldrene innsyn i sensitiv og personlig informasjon om barnets biologiske foreldre. Det ble til sist fremhevet at partsrettigheter kunne gjøre rettsprosessen mer omfattende, fordi saker kunne bli en tvist mellom de biologiske foreldrene og fosterforeldrene.

Høyesterett kom på denne bakgrunn til at det var proporsjonalt at fosterforeldrene ikke ble

gitt partsrettigheter i saken.

Klageren tok deretter saken inn for Domstolen i august 2022.

Anførsler

Klagerne anførte at å ikke gi dem partsrettigheter i saken om tilbakeføring av omsorgsansvar utgjorde en krenkelse av Konvensjonen Artikkel 8. Videre anførte klagerne at Høyesteretts tolkning og anvendelse av Artikkel 8 ikke var tilstrekkelig, sett i lys av Artikkel 13. Dette ble begrunnet med at dersom de ikke fikk partsrettigheter, ville de ikke ha et effektivt rettsmiddel etter Artikkel 13 dersom deres rett til familieliv ble krenket.

Staten imøtegikk klagerne anførsler.

Domstolens vurdering

Domstolen uttalte innledningsvis at den ikke fant det nødvendig å vurdere i detalj om det var gjort et inngrep i klagerne rett til privatliv. Dette var begrunnet med at avgjørelsen var i tråd med nasjonal rett. Videre forfulgte avgjørelsen et legitimt formål etter Artikkel 8 § 2, inkludert beskyttelsen av et barns helse og rettigheter og friheter.

Domstolen gikk deretter videre til å vurdere om nektelsen av partsrettigheter var nødvendig i et demokratisk samfunn. Domstolen fremhevet at det ikke er noen eksplisitte prosessuelle krav etter Artikkel 8, men at avgjørelsesprosessen må være rettferdig og respektere de interessene som beskyttes av Artikkel 8. Det ble påpekt at nasjonal Høyesterett hadde vurdert saken i lys av at det forelå en inngripen i klagerne rett til familieliv.

Likevel hadde Høyesterett fremhevet relevante og tilstrekkelige grunner for å rettferdiggjøre hvorfor klagerne ikke fikk partsrettigheter. Domstolen mente dette særlig gjaldt begrunnelsen om at fosterhjem skal være en midlertidig ordning, som skal avsluttes så snart omstendighetene tillater. Videre mente Domstolen at fosterforeldrenes oppgave om å sikre at barnets situasjon og behov var tilstrekkelig belyst, var ivaretatt ved at klagerne kunne komme med en uttalelse under domstolsbehandlingen. Domstolen mente på denne bakgrunn at nasjonal Høyesterett hadde balansert de motstridende interessene på tilstrekkelig vis. Domstolsprosessen var på denne bakgrunn rettferdig og respekterte klagerne interesser etter

Artikkel 8.

Domstolen gikk deretter videre til å vurdere klagerne anførsler om krenkelse av Artikkel 13.

Klagerne anførsler om krenkelse av artikkel 13 var ikke eksplisitt vurdert av nasjonal Høyesterett. Domstolen mente dette spørsmålet ikke kom på spissen for Høyesterett, ettersom spørsmålet for Høyesterett var om klagerne skulle få partsrettigheter. På tidspunktet for Høyesterettsavgjørelsen var altså fremdeles et hypotetisk spørsmål om det forelå en krenkelse av Artikkel 8. Spørsmålet om reparerende midler ville kreve andre vurderinger enn de som var nødvendige for å avgjøre om klagerne skulle få partsrettigheter.

På denne bakgrunn konkluderte Domstolen med at klagen ikke var egnet til behandling.

H.L. v. NORWAY

Instans	Menneskerettsdomstolen – Domstol (andre seksjons komité) – Vedtak
Tittel	H.L. v. NORWAY
Avsigelsesdato	2023-07-11
Saksnr.	59747/19
Viktighetsnivå	3
Klager	H.L.
Innklaget	Norge
Internettpublisering	https://hudoc.echr.coe.int/?i=001-227658
Konklusjon	Ikke egnet for prøving
Votum	Ikke separat votum
Artikler	EMK art 5 EMK art 5-4 EMK art 8 EMK art 8-1 EMK art 8-2 EMK art 35
Stikkord:	(Art. 5) Right to liberty and security (Art. 8) Right to respect for private and family life (Art. 35) Admissibility criteria / (Art. 5) Rett til frihet og sikkerhet (Art. 8) Rett til respekt for privatliv og familieliv (Art. 35) Saker som kan prøves

Saken omhandler

Saken gjaldt Konvensjonen artikkel 8 om retten til familieliv. Spørsmålet var om et vedtak om nektelse av tilbakeføring av et barn var i strid med Konvensjonen.

Fakta

Klageren er en portugisisk statsborger født i 1984, bosatt i Oslo. I 2013 fortalte klagerens datter lærerne sine om at hun hadde blitt slått av foreldrene. Det ble fattet et akuttvedtak, og forholdet ble anmeldt til politiet. I 2014 ble det fattet et vedtak om omsorgsovertakelse, og foreldrene fikk rett til samvær under tilsyn. Klageren og barnets far ble i januar 2015 dømt i tingretten for mishandling mot barnet, og dommen ble opprettholdt av lagmannsretten. Lagmannsretten fant at barnet hadde blitt slått av faren med et belte ved flere anledninger, og en stekespade over hendene ved minst én anledning. Hun hadde blitt slått av klageren med et belte ved flere anledninger, én gang med en pinne, og en annen gang slått i ansiktet med flat hånd.

I september 2016 krevde klageren og barnets far at vedtaket om omsorgsovertakelse skulle oppheves. Tilbakeføringskravet ble sluppet inn til behandling hos Fylkesnemnda i januar 2017, og i mars 2017 avviste Fylkesnemnda kravet. Fylkesnemndas avgjørelse ble opprettholdt av tingretten i desember 2017, og av lagmannsretten i mars 2019. I lagmannsrettens avgjørelse ble det særlig lagt vekt på at foreldrene hadde blitt dømt for utstrakt og regelmessig bruk av vold mot barnet, og at hun hadde levd i konstant usikkerhet og frykt for ytterligere vold. Lagmannsretten fant det også betenkelig at foreldrene hevdet at barnet løy. Det ble vektlagt at den sakkyndige hadde anbefalt å opprettholde vedtaket om omsorgsovertakelse, og at det var usikkert om foreldrene ville samarbeide med barneverntjenesten ved eventuelle hjelpetiltak. De hadde valgt å avslutte samvær med barnet, fordi de ikke ønsket at de skulle gjennomføres under tilsyn. Barnet hadde selv kommet med vekslende uttalelser om hvor hun ville bo, men i en samtale med talspersonen en uke før forhandlingene i lagmannsretten hadde hun sagt at hun ville bo med foreldrene sine. Likevel fant ikke lagmannsretten at vilkårene for tilbakeføring var oppfylt.

Klageren tok deretter saken inn for Domstolen i november 2019.

Anførsler

Klageren anførte at avgjørelsen om å fastholde vedtaket om omsorgsovertakelse utgjorde et brudd på Konvensjonen artikkel 5, 6 og 8. Hun gjorde gjeldende at avgjørelsen var i strid med hennes rett til familieliv, og at prosessen hadde vært uforholdsmessig langvarig.

Klageren hevdet at datterens voldsanklager var feilaktige. Hun mente at det ikke forelå tilstrekkelige rettssikkerhetsgarantier for å sikre barnets rett til ikke å inkriminere foreldrene, og at barnet ikke hadde blitt hørt i tilstrekkelig grad.

Staten imøtegikk klagerens anførsler.

Domstolens vurdering

Domstolen bemerket innledningsvis at det utelukkende var Konvensjonen artikkel 8 som kom til anvendelse i saken. Den uttalte at avgjørelsen om å nekte tilbakeføring utgjorde et inngrep i retten til familieliv etter artikkel 8 § 1. Inngrepet hadde hjemmel i barnevernloven av 1992, og forfulgte det legitime formålet om beskyttelse av barnets helse og sikkerhet. Spørsmålet var dermed om inngrepet var «nødvendig i et demokratisk samfunn» etter artikkel 8 § 2.

Domstolen viste til at de generelle prinsippene for nødvendighetsvurderingen er utarbeidet i rettspraksis, herunder *Strand Lobben and Others v. Norway* og *Abdi Ibrahim v. Norway*. Domstolen viste til at staten har en vid skjønnsmargin, men at skjønnsmarginen ikke er ubegrenset. Den har tidligere lagt avgjørende vekt på om mindre inngripende tiltak har vært prøvd, og om slike hjelpetiltak har vist seg unyttige. Domstolen presiserte at den ikke skal foreta en egen vurdering av de faktiske omstendighetene, ettersom bevisvurderingen i utgangspunktet er opp til nasjonale domstoler. I den konkrete saken fant Domstolen ikke holdepunkter for at lagmannsrettens bevisvurdering var åpenbart mangelfull, eller at det er andre grunner til at Domstolen skal avvike fra lagmannsrettens bevisvurdering. Domstolen fant at lagmannsrettens begrunnelse for opprettholdelsen av omsorgsovertakelsesvedtaket var relevant og tilstrekkelig.

Deretter tok Domstolen stilling til anførslene om mangler ved saksbehandlingen i nasjonale domstoler. Den fant ikke grunnlag for at barnet ikke ble hørt. Barnet var 11 år på tidspunktet for lagmannsrettens avgjørelse, og hadde blitt hørt ved flere anledninger. Domstolen fant ikke holdepunkter for mangler i måten barnet ble hørt, eller at lagmannsretten misforsto barnets

ønsker. Sistnevnte grenset for øvrig til bevisspørsmål Domstolen i utgangspunktet ikke skulle ta stilling til. Domstolen poengterte at saken ikke gjaldt straffesaken mot foreldrene. Reglene om vitnefritak i straffesaker mot ens foreldre hadde ikke betydning for den foreliggende klagesaken.

Avslutningsvis tok Domstolen stilling til anførselen om at saksbehandlingens varighet stred med Konvensjonen artikkel 5 § 4. Domstolen presiserte at spørsmålet måtte vurderes innenfor rammen av Konvensjonen artikkel 8. Den fant ikke at saksbehandlingen var uforholdsmessig langvarig i lys av sakens kompleksitet. Når det gjaldt den seks måneder lange perioden fra klageren først krevde opphevelse av omsorgsovertakelse til Fylkesnemnda kunne ta stilling til den, fant Domstolen at tidsbruken skyldtes behovet for innsamling av opplysninger, og ikke passivitet.

På denne bakgrunn kom Domstolen til at inngrepet var «nødvendig i et demokratisk samfunn» etter Konvensjonen artikkel 8 § 2.

Domstolen konkluderte enstemmig med at klagen var åpenbart grunnløs etter Konvensjonen artikkel 35 § 3 (a), og måtte avvises etter artikkel 35 § 4.

F.K. v. NORWAY

Instans	Menneskerettsdomstolen – Domstol (andre seksjons komité) – Vedtak
Tittel	F.K. v. NORWAY
Avsigelsesdato	2023-07-11
Saksnr.	51860/19
Viktighetsnivå	3
Klager	F.K.
Innklaget	Norge
Internettpublisering	https://hudoc.echr.coe.int/?i=001-227656
Konklusjon	Ikke egnet for prøving
Votum	Ikke separat votum
Artikler	EMK art 8 EMK art 8-1 EMK art 8-2 EMK art 35
Stikkord:	(Art. 8) Right to respect for private and family life (Art. 35) Admissibility criteria / (Art. 8) Rett til respekt for privatliv og familieliv (Art. 35) Saker som kan prøves

Saken omhandler

Saken gjaldt Konvensjonen artikkel 8 om retten til familieliv. Spørsmålet var om et vedtak om nektelse av elektronisk kontakt var i strid med Konvensjonen.

Fakta

Klageren er en tyrkisk statsborger født i 1976, bosatt i Gaziantep i Tyrkia. Han er gift med en norsk statsborger. I 2013 ble det fattet et utvisningsvedtak med et femårig innreiseforbud. I mars 2014 fødte kona parets felles barn i Tyrkia. I 2015 flyttet kona og barnet til Norge, hvor omsorgen for barnet ble overtatt av barneverntjenesten. Barnet ble plassert i et fosterhjem. Klageren og kona fikk samvær med barnet fire ganger i året.

I januar 2017 iverksatte klageren og kona skritt for å få vurdert omfanget av samværet på nytt. I mars 2017 besluttet Fylkesnemnda å tilkjenne klageren rett til samvær to ganger i året, og at samværet skulle gjennomføres når klageren var i Norge. Fylkesnemnda tillot ikke klageren telefonkontakt eller annen elektronisk kontakt. Tingretten opprettholdt Fylkesnemndas avgjørelse i august 2017.

I februar 2018, mens saken fremdeles var til behandling i lagmannsretten, ble klagerens innreiseforbud opphevet. Lagmannsretten innvilget i januar 2019 klageren samvær seks ganger i året, men opprettholdt forbudet mot telefonisk og annen elektronisk kontakt. På dette tidspunktet hadde klageren innreisetillatelse til Norge gjennom turistvisum for å gjennomføre samværet, som han hadde gjort etter at innreiseforbudet ble opphevet. Mens klageren fremdeles var i Tyrkia, søkte han om familiegjenforening i Norge. Han søkte også om visum mens søknaden om familiegjenforening var til behandling. Dette informerte han Høyesterett om i anken over lagmannsrettens avgjørelse. I mars 2019 ble klagerens anke til Høyesterett avvist.

Klageren tok deretter saken inn for Domstolen i september 2019.

Klageren ble innvilget midlertidig oppholdstillatelse i november 2020, og flyttet til Norge i begynnelsen av 2021.

Anførsler

Klageren anførte at vedtaket om å nekte klageren telefonisk og elektronisk kontakt med barnet etter omsorgsovertakelsen var i strid med Konvensjonen artikkel 8.

Domstolens vurdering

Domstolen bemerket innledningsvis at klagen gjaldt vedtaket om å nekte telefonisk og elektronisk kontakt med barnet. Den la til grunn at vedtaket om å nekte slik kontakt utgjorde et inngrep i klagerens rett til familieliv etter Konvensjonen artikkel 8 § 1. Inngrepet hadde hjemmel i barnevernloven av 1992, og forfulgte det legitime formålet om beskyttelse av klagerens «rettigheter» og «helse» etter Konvensjonen artikkel 8 § 2. Spørsmålet var derfor om inngrepet var «nødvendig».

Domstolen viste til at de generelle prinsippene i barnevernssaker er utarbeidet i rettspraksis, herunder *Strand Lobben and Others v. Norway* og *Abdi Ibrahim v. Norway*. Domstolen fremhevet at omfanget av statens skjønnsmargin måtte bero på sakens natur og de involverte interessene, herunder betydningen av å beskytte et barn i en potensielt helseskadelig livssituasjon, og samtidig interessen i å gjenforene familien så snart som omstendighetene tillot det. Domstolen uttalte at den tilkjenner statene en vid skjønnsmargin i vurderingen av nødvendigheten av en omsorgsovertakelse. Ved inngrep utover dette må det foretas en strengere vurdering, fordi ytterligere begrensninger kan medføre et fullstendig brudd i familierelasjonen mellom foreldre og barn.

Deretter gikk Domstolen over til en vurdering av de konkrete forholdene. Domstolen bemerket at klageren hadde deltatt i konas samvær med barnet gjennom Skype forut for Fylkesnemndas vedtak, da han fremdeles hadde innreiseforbud. Det fremgikk av vedtaket at forbudet mot elektronisk kontakt var basert på erfaringene fra disse samværene. Klagerens digitale tilstedeværelse hadde gitt barnet negative reaksjoner, og forstyrret konas gjennomføring av samværet. Dessuten hadde klageren konfrontert og truet både barneverntjenesten og fosterforeldrene gjentatte ganger, også i Skype-samtalene. Som følge av dette hadde barnet utvist frykt overfor klageren, blant annet ved å gjemme seg under et bord og å nekte å snakke når klageren var digitalt til stede. Domstolen viste til at tingretten hadde lagt til grunn at klageren ville opptre roligere ved fysisk gjennomføring av samvær da den opprettholdt forbudet mot elektronisk kommunikasjon.

Mens saken var oppe til ankebehandling i lagmannsretten, fikk klageren innreisetillatelse til landet og mulighet til å gjennomføre fysiske samvær. Barnet hadde også vist interesse i å lære mer om sine tyrkiske røtter. Lagmannsretten kunne på bakgrunn av denne utviklingen øke omfanget av samvær. Opprettholdelsen av forbudet mot elektronisk kontakt var begrunnet i de tidligere erfaringene med slik kontakt. For barnet ga denne typen samvær begrenset utbytte i lys av hennes alder og konsentrasjonsvansker. Dessuten var Skype-samtalene konfliktfylte, og bidro til å gjøre barnet urolig. Barnets mor hadde også uttrykt at elektronisk kontakt ikke var til barnets beste. På tidspunktet for lagmannsrettens avgjørelse hadde klageren rett til å gjennomføre seks årlige samvær fysisk, og lagmannsretten fant at en situasjon der klageren i fremtiden ble ilagt et innreiseforbud var for hypotetisk til å få betydning for avgjørelsen. At lagmannsretten hadde basert avgjørelsen på tidligere erfaringer måtte ifølge Domstolen forstås i lys av at samværene kunne gjennomføres fysisk på avgjørelsestidspunktet. Domstolen fant ikke grunn til å kritisere lagmannsretten for ikke å ha tatt klagerens fremtidige oppholdsgrunnlag i betraktning, gitt de faktiske usikkerhetene på avgjørelsestidspunktet.

På denne bakgrunn kom Domstolen til at nasjonale domstolars beslutning var velbegrunnet i lys av omstendighetene. Ved siden av det fysiske samværet var elektronisk kontakt ikke til barnets beste, og bidro heller ikke positivt til målsettingen om fremtidig gjenforening. Inngrepet var ifølge Domstolen «nødvendig i et demokratisk samfunn» etter Konvensjonen artikkel 8 § 2.

Domstolen konkluderte enstemmig med at klagen var åpenbart grunnløs etter artikkel 35 § 3 (a) og måtte avvises etter artikkel 35 § 4.

R.K. AND OTHERS v. NORWAY

Instans	Menneskerettsdomstolen – Domstol (andre seksjons komité) – Vedtak
Tittel	R.K. AND OTHERS v. NORWAY
Avsigelsesdato	2023-07-11
Saksnr.	45413/20
Viktighetsnivå	3
Klager	R.K. m.fl.
Innklaget	Norge
Internettpublisering	https://hudoc.echr.coe.int/?i=001-227667
Konklusjon	Ikke egnet for prøving
Votum	Ikke separat votum
Artikler	EMK art 8 EMK art 8-2 EMK art 35
Stikkord:	(Art. 8) Right to respect for private and family life (Art. 35) Admissibility criteria / (Art. 8) Rett til respekt for privatliv og familieliv (Art. 35) Saker som kan prøves

Saken omhandler

Saken gjaldt Konvensjonen artikkel 8 om retten til familieliv. Spørsmålet var om et vedtak om omsorgsovertakelse og foreldrenes rett til samvær var i strid med Konvensjonen.

Fakta

Klagerne er en mann født i 1994, en kvinne født i 1996, og deres felles barn, født i 2017. Samtlige er norske statsborgere. Kort tid etter at parets datter ble født, flyttet familien til et omsorgssenter. Etter å ha mottatt flere bekymringsmeldinger fattet barneverntjenesten akuttvedtak om omsorgsovertakelse i februar 2018. Foreldrene fikk rett til samvær én time i uken. I juli 2018 fattet Fylkesnemnda vedtak om omsorgsovertakelse, og tilkjente foreldrene samvær på to timer, fire ganger i året. Foreldrene påklagde vedtaket. Tingretten opphevet Fylkesnemndas vedtak i februar 2019. Kommunen anket avgjørelsen, og i juni 2019 opphevet lagmannsretten tingrettens avgjørelse. Lagmannsretten tilkjente samvær på to timer, fire ganger i året. Høyesteretts ankeutvalg tillot foreldrenes anke, og besluttet å vurdere saken i Storkammer. Kort tid før forhandlingene for Høyesterett ble klagerne prosessfullmektiger erstattet med en advokat med møterett for Høyesterett. Det ble også oppnevnt en sakkyndig psykolog. Høyesterett opprettholdt lagmannsrettens avgjørelse når det gjaldt spørsmålet om omsorgsovertakelse. Det ble tilkjent samvær under tilsyn på to timer, åtte ganger i året.

Klagerne brakte deretter saken inn for Domstolen i september 2020.

Anførsler

Klagerne anførte at det forelå flere feil ved prosessen i saken i strid med Konvensjonen artikkel 8. De viste for det første til at myndighetene ikke hadde involvert sakkyndige i tilstrekkelig grad, og at det ikke var iverksatt hjelpetiltak i forhold til foreldrene. Videre hevdet klagerne at myndighetene ikke i tilstrekkelig grad hadde forsøkt å oppnå gjenforeningsmålsettingen. I tillegg hevdet klagerne at Høyesteretts behandling av saken hadde vært mangelfull, blant annet ved at vurderingen hadde basert seg på sakkyndigvurderinger og ikke i tilstrekkelig grad tillot direkte bevisføring.

Staten imøtegikk klagerens anførsler.

Domstolens vurdering

Domstolen bemerket innledningsvis at klagen ikke gjaldt de materielle aspektene ved avgjørelsene, men saksbehandlingsfeil i beslutningsprosessen og en helhetlig mangel på ivaretagelse av gjenforeningsmålsetting. Likevel fant den at prosessen utgjorde et inngrep i retten til privatliv etter Konvensjonen artikkel 8. Domstolen la til grunn at inngrepet hadde hjemmel i barnevernloven av 1992, og forfulgte et legitimt formål om å beskytte barnets «helse» og «rettigheter». Problemstillingen var dermed om inngrepet var «nødvendig i et demokratisk samfunn» etter artikkel 8 § 2.

Domstolen uttalte at de generelle prinsippene om forholdsmessighets-vurderingen er lagt til grunn i saken *Strand Lobben v. Norway* [EMD-2013-37283-G]¹ og senere dommer.

Domstolen vurderte om klagerne hadde blitt tilstrekkelig involvert i beslutningsprosessen som helhet. Spørsmålet var om foreldrene hadde fått den nødvendige beskyttelsen av sine interesser, og fått mulighet til å redegjøre for saken i tilstrekkelig grad. Domstolen bemerket at Høyesterett opprettholdt lagmannsrettens vurdering av at omsorgsovertakelse var til barnets beste. Høyesterett hadde belagt seg på sakkyndigvurderingen og foretatt en konkret vurdering av foreldrenes individuelle og samlede omsorgsevne. Høyesterett bemerket at faren hadde lærevansker, og en nedsatt evne til å benytte seg av kunnskap i nye situasjoner. På bakgrunn av sakkyndigrapporten var det også vesentlige mangler ved morens omsorgsevne. Faren kunne derfor ikke antas å kompensere for morens manglende omsorgsevne.

Domstolen bemerket at vedtaket om omsorgsovertakelse og det etterfølgende vedtaket om samvær ble vurdert i alle instanser. Fylkesnemnda, tingretten, lagmannsretten og Høyesterett ga alle detaljerte begrunnelser for beslutningene. Foreldrene fikk fri retts hjelp for tingretten og lagmannsretten, og de både vitnet og deltok som tilskuere i disse instansene. De deltok også i Fylkesnemndbehandlingen. I tillegg ble det gjennomført møter med rettsoppnevnte psykologspesialister, som var til stede under gjennomføringen av samvær. Psykologspesialistene innga rapporter, og det ble ført en rekke vitner under hele saksgangen.

I lys av dette fant Domstolen ikke holdepunkter for at foreldrene ikke var involvert i beslutningsprosessen, eller at det forelå andre saksbehandlingsfeil. At Høyesterett hadde lent

seg på sakkyndigrapporten og at foreldrene ikke hadde vitnet, måtte ifølge Domstolen ses i lys av at saken allerede hadde blitt vurdert grundig av tidligere instanser, og at Høyesterett opphevet lagmannsrettsavgjørelsen til klagerens gunst. Domstolen fant ikke mangler ved bevisvurderingen. Saksbehandlingen måtte forstås i lys av at klagerne ble henvist til å la seg representere av en prosessfullmektig med møterett for Høyesterett.

Domstolen vurderte deretter klagerens anførsel om manglende involvering av sakkyndige da omsorgen for barnet først ble overtatt. Den fant at Høyesteretts vurdering av virkningene av akuttvedtaket var tilstrekkelig velfundert. Domstolen presiserte at behovet for å involvere eksperter beror på individuelle omstendigheter i den enkelte sak, og at vedtaket i den foreliggende saken gjaldt en akutt situasjon. Domstolen anså det derfor ikke som en saksbehandlingsfeil at barneverntjenesten ikke hadde innhentet en sakkyndigrapport forut for akuttvedtaket.

Videre tok Domstolen stilling til anførselen om at staten ikke i tilstrekkelig grad hadde forsøkt å oppnå gjenforeningsmålsettingen. Domstolen viste til at det sakkyndige vitnet hadde forklart seg om et vesentlig antall hjelpetiltak i forsøk på å tilrettelegge for foreldrenes daglige omsorg for barnet, og at det var svært usikkert om ytterligere hjelpetiltak kunne kompensere for den manglende omsorgsevnen. Domstolen pekte på at mindre inngripende tiltak hadde vært forsøkt, blant annet gjennom tilbud om opphold på familiesenter etter fødselen, hvor de fikk oppfølging. Gjennom oppholdet ble det klart at foreldrene ikke kunne gi barnet tilstrekkelig omsorg, blant annet knyttet til matinntak. Foreldrenes hardhendte håndtering av barnet ga grunn til bekymring for barnets helse og sikkerhet.

Domstolen tok ikke stilling til de spesifikke tiltakene klagerne hadde etterlyst i prosedyren for Domstolen, slik som veiledning med videoopptak. Begrunnelsen var at nasjonale myndigheter står nærmest å treffe beslutningen om hvilke tiltak som skal iverksettes i øyeblikket, og at den nærmere reguleringen av nødvendige hjelpetiltak faller inn under nasjonale myndigheters skjønnsmargin. Hva gjaldt informasjonen barnet hadde fått om sitt biologiske opphav, hadde dette ikke vært gjenstand for prøving på nasjonalt plan.

På denne bakgrunn kom Domstolen til at det ikke forelå saksbehandlingsfeil, og at inngrepet var «nødvendig i et demokratisk samfunn» etter Konvensjonen artikkel 8 § 2.

Domstolen konkluderte enstemmig med at klagen var åpenbart grunnløs etter artikkel 35 § 3 (a) og måtte avvises etter artikkel 35 § 4.

T.H. v. NORWAY

Instans	Menneskerettsdomstolen – Domstol (andre seksjons komité) – Vedtak
Tittel	T.H. v. NORWAY
Avsigelsesdato	2023-07-11
Saksnr.	42796/20
Viktighetsnivå	3
Klager	T.H.
Innklaget	Norge
Internettpublisering	https://hudoc.echr.coe.int/?i=001-227666
Konklusjon	Ikke egnet for prøving
Votum	Ikke separat votum
Artikler	EMK art 8 EMK art 8-1 EMK art 8-2 EMK art 35
Stikkord:	(Art. 8) Right to respect for private and family life (Art. 35) Admissibility criteria / (Art. 8) Rett til respekt for privatliv og familieliv (Art. 35) Saker som kan prøves

Saken omhandler

Saken gjaldt Konvensjonen artikkel 8 om retten til familieliv. Spørsmålet var om samværsbegrensninger utgjorde en krenkelse av Konvensjonen.

Fakta

Klageren er en mann født i 1975.

Klagerens to barn er født i 2014 og 2015. I mars 2019 ble det fattet akuttvedtak om å plassere barna i fosterhjem. Fylkesnemnda vedtok omsorgsovertakelse i juni 2019.

Tingretten opphevet nemndas avgjørelse i oktober 2019. Tingrettens avgjørelse ble anket og lagmannsretten opprettholdt i juni 2020 den første avgjørelsen om omsorgsovertakelse.

Klageren og barnas mor fikk samvær med det ene barnet seks ganger i året og tre ganger i året med det andre barnet. Lagmannsretten vektla en sakkyndigvurdering, og at barnevernet hadde veiledet foreldrene og tilrettelagt for gjenforening i fremtiden.

I august 2020 nektet Høyesterett anken fremmet. Klageren tok saken inn for Domstolen i september 2020.

Anførsler

Klageren anførte at samværsbegrensningene utgjorde en krenkelse av hans rettigheter etter Konvensjonen artikkel 8.

Domstolens vurdering

Domstolen fastslo at de nasjonale domstolenes avgjørelse om samværsrettigheter utgjorde et inngrep i klagerens rett til familieliv etter artikkel 8. Inngrepet hadde hjemmel i den dagjeldende barnevernloven og var i samsvar med nasjonal rett. Videre forfulgte inngrepet et legitimt formål om å beskytte barnas rettigheter og helse. Spørsmålet for Domstolen var derfor om inngrepet var «nødvendig», jf. artikkel 8 § 2.

Domstolen hadde tidligere redegjort for momentene i forholdsmessighetsvurderingen i Strand-Lobben-dommen [EMD-2013-37283-G]¹ og etterfølgende dommer.

Domstolen bemerket at klagen ikke gjaldt omsorgsovertakelsen som sådan. Avgjørelsen om samvær medførte alvorlige begrensninger på klagerens kontakt med barna.

Domstolen gjentok at den nylig hadde avsagt en rekke dommer mot Norge der det ble konkludert med brudd på artikkel 8. I sakene ble det lagt vekt på mangelfulle begrunnelser fra de nasjonale myndighetene i avgjørelser om samværsrettigheter med den konsekvens at omsorgsovertakelsen ble langvarig.

For å avgjøre om begrunnelsen fra de nasjonale domstolene i denne saken var relevant og tilstrekkelig, påpekte Domstolen at klagerens barn først ble akutt plassert i fosterhjem da de var tre og fire år gamle. Fylkesnemndas avgjørelse var basert på barnas utvikling frem til det. Etter 2019 bodde barna i fosterhjem på frivillig basis, og det ble opprettet en plan for samvær og andre måter for å tilrettelegge for gjenforening. Etter tingrettsdommen var det jevnlig kontakt i den påfølgende perioden og lagmannsrettens avgjørelse om å begrense samvær var basert på erfaringer fra perioden. Barna var redde for å møte foreldrene sine, de hadde motstandsreaksjoner mange dager etter samvær, sovevansker, kroppssmerter og angst. Lagmannsretten hadde beskrevet at barna trivdes best med avstand mellom hvert samvær.

Lagmannsretten uttalte at det var usikkert om graden av samvær ville tilrettelegge for gjenforening, men påpekte samtidig at det ville skade barna å ha mer samvær med foreldrene. Dette var basert på en sakkyndigrapport om barnas traumer.

Domstolen anerkjente at lagmannsretten forsøkte å treffe en balanse mellom de langvarige fordelene med samvær og de kortvarige ulempene med samvær i den konkrete saken. Begrunnelsen var relevant og tilstrekkelig til å rettferdiggjøre avgjørelsen. Og saken skilte seg derved fra mange andre saker mot Norge.

Domstolen fant heller ingen mangler i de andre tiltakene som indikerte krenkelser av artikkel 8. I lys av dette konkluderte Domstolen med at inngrepet i klagerens familieliv var forholdsmessig til det legitime formålet og derfor «nødvendig i et demokratisk samfunn».

Domstolen konkluderte enstemmig med at klagen var åpenbart grunnløs etter artikkel 35 § 3 (a) og måtte avvises etter artikkel 35 § 4.

M.A. AND OTHERS v. NORWAY

Instans	Menneskerettsdomstolen – Domstol (andre seksjons komité) – Vedtak
Tittel	M.A. AND OTHERS v. NORWAY
Avsigelsesdato	2023-07-11
Saksnr.	41172/20
Viktighetsnivå	3
Klager	M.A. m.fl
Innklaget	Norge
Internettpublisering	https://hudoc.echr.coe.int/?i=001-227665
Konklusjon	Ikke egnet for prøving
Votum	Ikke separat votum
Artikler	EMK art 6 EMK art 6-1 EMK art 6-2 EMK art 8 EMK art 8-2 EMK art 35
Stikkord:	(Art. 6) Right to a fair trial (Art. 8) Right to respect for private and family life (Art. 35) Admissibility criteria / (Art. 6) Retten til rettferdig rettergang (Art. 8) Retten til respekt for privatliv og familieliv (Art. 35) Saker som kan prøves

Saken omhandler

Saken gjaldt Konvensjonen artikkel 8 om retten til familieliv og artikkel 6 om retten til rettferdig rettergang. Spørsmålet var om fratakelse av foreldreansvar og samværsbegrensninger utgjorde en krenkelse av Konvensjonen.

Fakta

Den første klageren er en polsk kvinne født i 1979, bosatt i Gdansk. Hun klagde på vegne av seg selv, sine to sønner og to døtre.

Den første klagerens tvillingsønner ble født i 2003 og plassert i fosterhjem i 2010. I januar 2019 fratok Fylkesnemnda den første klageren foreldreansvar for sønnene og hun fikk ikke samvær. Ved anke til tingretten ble dette økt til to videosamtaler og ett fysisk samvær per år. Lagmannsretten nektet anken fremmet, og Høyesterett avviste anken over ankenektelsen til lagmannsretten i januar 2020.

Den første klageren tok saken inn for Domstolen i september 2020.

Anførsler

Klageren anførte at fratakelse av foreldreansvaret og begrensninger i samvær utgjorde en krenkelse av hennes rettigheter etter Konvensjonens artikkel 8. Hun anførte videre at Fylkesnemndas avgjørelse hadde vektlagt forhold hun var strafferettslig frifunnet for og at dette var i strid med artikkel 6.

Domstolens vurdering

Domstolen uttalte innledningsvis at det var så tett sammenheng mellom klagen under artikkel 6 og 8 at det var hensiktsmessig å undersøke dem sammen.

Tiltakene utgjorde et inngrep som hadde hjemmel i den dagjeldende barnevernloven og forfulgte et legitimt formål om å beskytte barnas rettigheter og helse. Spørsmålet var om inngrepet var «nødvendig i et demokratisk samfunn», jf. artikkel 8.

De generelle prinsippene i forholdsmessighetsvurderingen ble utbrodert i Strand-Lobben-dommen [EMD-2013-37283-G]¹, som senere er fulgt opp i andre saker.

I vurderingen av om de nasjonale myndighetene hadde relevant og tilstrekkelig begrunnelse for avgjørelsen sin, påpekte Domstolen at tingretten i dette tilfellet var øverste instans som vurderte fakta. Det var satt av tre dager til rettssak og klageren var representert av en advokat og ga bevis via Skype. Barnas far deltok også og barna hadde egen advokat. En sakkyndig presenterte også bevis. Domstolen hadde ingen grunn til å tvile på at den sakkyndige psykologen ikke hadde fått kontakt med klageren. Det var ingenting som tilsa at rettsaken var mangelfull eller at den første klageren ikke fikk deltatt i tilstrekkelig grad.

Tingretten hadde uttalt at det skulle tungtveiende grunner til for å nekte samvær og hadde så foretatt en detaljert undersøkelse av den første klagerens situasjon og farens situasjon. De hadde også undersøkt barnas situasjon, som nå var nærmere 16 år og hadde uttalt seg i saken. Begge barna, som var part i saken, hadde uttalt at de ikke ønsket mer kontakt med klageren. Psykologen mente mer samvær hadde vært katastrofalt.

Domstolen observerte at fratakelse av foreldreansvaret var basert på praktiske grunner; det var manglende samarbeid, problemer med pass og bankkort for barna. Den første klageren hadde heller ikke gitt kontaktinformasjon til barnevernet og godtok kun kommunikasjon gjennom internettjenester.

Domstolen bemerket at klagen i stor grad dreide seg om hendelsene og prosessene mellom 2018 og 2020. Denne tidsperioden falt utenfor Domstolens myndighet i denne saken.

Samtidig bemerket Domstolen at det ikke var omtvistet mellom partene at klageren ikke hadde søkt om opphevelse av omsorgsovertakelsen og at hun ikke hadde tilgjengeliggjort seg for samværet hun ble tilkjent. Barna, som nå snart var 16 år, hadde støttet barnevernets avgjørelse om å ikke gi samvær og at foreldreansvaret ble tilbaketrukket.

Domstolen konkluderte med at nasjonale myndigheter ga relevant og tilstrekkelig begrunnelse for tiltaket. Inngrepet i klagernes familieliv var derfor forholdsmessig til det forfulgte formålet og nødvendig etter artikkel 8 i Konvensjonen.

Domstolen konkluderte enstemmig med at klagen var åpenbart grunnløs etter artikkel 35 § 3 (a) og måtte avvises etter artikkel 35 § 4.

I.M. v. NORWAY

Instans	Menneskerettsdomstolen – Domstol (andre seksjons komité) – Vedtak
Tittel	I.M. v. NORWAY
Avsigelsesdato	2023-07-11
Saksnr.	16998/20
Viktighetsnivå	3
Klager	I.M.
Innklaget	Norge
Internettpublisering	https://hudoc.echr.coe.int/?i=001-227663
Konklusjon	Ikke egnet for prøving
Votum	Ikke separat votum
Artikler	EMK art 8 EMK art 8-1 EMK art 8-2 EMK art 35
Stikkord:	(Art. 8) Right to respect for private and family life (Art. 35) Admissibility criteria / (Art. 8) Rett til respekt for privatliv og familieliv (Art. 35) Saker som kan prøves

Saken omhandler

Saken gjaldt Konvensjonen artikkel 8 om retten til familieliv. Spørsmålet var om vedtak om adopsjon utgjorde en krenkelse av Konvensjonen.

Fakta

Klageren er en kvinne født i 1987, bosatt i Fredrikstad.

Klageren var mor til en gutt født i september 2016. Klageren hadde foreldreansvar alene for gutten da han ble født. Det ble fattet vedtak om akuttplassering av barnet i fosterhjem rett etter fødselen. Samvær ble satt til én time hver uke under tilsyn. I desember 2016 ble det vedtatt omsorgsovertakelse og samvær én time to ganger i året.

Fylkesnemnda vedtok i november 2018 å frata klageren foreldreansvar og tillate at fosterforeldrene adopterte barnet. Avgjørelsen ble opprettholdt av tingretten i mai 2019. Lagmannsretten nektet anken fremmet i august 2019. Klageren anket denne beslutningen, men denne anken ble heller ikke tillatt fremmet til Høyesterett i desember 2019.

Klageren tok deretter saken inn for Domstolen i mars 2020.

Anførsler

Klageren anførte at fratakelsen av foreldreansvar og adopsjonen utgjorde en krenkelse av hennes rettigheter etter Konvensjonens artikkel 8.

Domstolens vurdering

Domstolen uttalte innledningsvis at avgjørelsen utgjorde et inngrep i klagerens familieliv som hadde hjemmel i den dagjeldende barnevernloven. Inngrepet forfulgte et legitimt formål om å beskytte barnets rettigheter og helse. Spørsmålet var derfor om inngrepet var «nødvendig» etter artikkel 8 § 2.

De generelle prinsippene i forholdsmessighetsvurderingen fremgår av Strand-Lobben-dommen [EMD-2013-37283-G]¹ og etterfølgende dommer. Domstolen gjentok at dersom

båndene mellom barn og foreldre skulle brytes med endelig virkning måtte det foreligge eksepsjonelle omstendigheter («exceptional circumstances») og skje på grunnlag av et tvingende hensyn («overriding requirement») til barnets beste. Domstolen måtte foreta en streng kontroll av om disse omstendighetene forelå i dette tilfellet.

Domstolen bemerket at Fylkesnemnda og tingretten hadde vektlagt at klageren ikke var i stand til å gi barnet den daglige omsorgen han trengte, og at han selv uten adopsjon måtte ha vokst opp i fosterhjem.

Klageren hadde en kognitiv funksjonsevne som tilsa at hun var mildt psykisk funksjonshemmet. Hun bodde i døgnbemannet bofellesskap, hadde en verge og hadde betydelige problemer med å utføre daglige gjøremål uten hjelp. Domstolen påpekte at de nasjonale myndighetene hadde undersøkt og funnet ut at barnet hadde forsinket språkutvikling og problemer med å innta fast føde. Samvær hadde ikke vært i barnets beste. Myndighetene hadde understreket at det var krevende for barnet med samvær og at han hadde vært forvirret og ubekvem. Klageren hadde vært veldig intens under samværet og hennes problematiske forhold til fostermoren hadde vært tydelig gjennom møtene.

Domstolen påpekte at i denne saken hadde det vært forsøkt med mer omfattende samvær i starten, men dette ble innskrenket i 2016. I Fylkesnemndas avgjørelse ble det uttalt at klageren på tidspunktet ba om mindre samvær og at hun trakk anken mot avgjørelsen.

I lys av dette kom Domstolen til at denne saken skilte seg fra andre saker mot Norge der myndighetene var ansvarlige for å ha forsømt sin positive forpliktelse til å tilrettelegge for familiegjening.

På bakgrunn av dette, særlig det faktum at klageren ble ansett som permanent uskikket til å gi barnet den daglige omsorgen han trengte, anså Domstolen at de nasjonale myndighetene hadde gitt relevant og tilstrekkelig begrunnelse på at det forelå eksepsjonelle omstendigheter i saken. Fratakelsen av foreldreansvar og adopsjonen var derfor rettfærdiggjort av et tvingende hensyn til barnets beste.

Domstolen påpekte også at prosessen hadde vært omstendelig og grundig, og at klageren hadde fått delta i rettssaken. Hun hadde fått rettshjelp og en rekke vitner deltok i rettssaken.

Rettsprosessen var også i tråd med prinsippene i artikkel 8.

Domstolen konkluderte derfor med at inngrepet i klagerens familieliv var forholdsmessig til det forfulgte legitime formålet og derfor var «nødvendig i et demokratisk samfunn» etter artikkel 8.

Domstolen konkluderte enstemmig med at klagen var åpenbart grunnløs etter artikkel 35 § 3 (a) og måtte avvises etter artikkel § 35 § 4.

Å.N. v. NORWAY

Instans	Menneskerettsdomstolen – Domstol (andre seksjons komité) – Vedtak
Tittel	Å.N. v. NORWAY
Avsigelsesdato	2023-07-11
Saksnr.	12825/20
Viktighetsnivå	3
Klager	Å.N.
Innklaget	Norge
Internettpublisering	https://hudoc.echr.coe.int/?i=001-227662
Konklusjon	Ikke egnet for prøving
Votum	Ikke separat votum
Artikler	EMK art 8 EMK art 8-1 EMK art 8-2 EMK art 35
Stikkord:	(Art. 8) Right to respect for private and family life (Art. 35) Admissibility criteria / (Art. 8) Rett til respekt for privatliv og familieliv (Art. 35) Saker som kan prøves

Saken omhandler

Saken gjaldt Konvensjonen artikkel 8 om retten til familieliv. Spørsmålet var om samværsbegrensninger i en barnevernssak utgjorde en krenkelse av Konvensjonen.

Fakta

Klageren er en kvinne født i 1980, bosatt i Bærum.

I mars 2018 ble klagerens fire barn, født mellom 2010 og 2015, akutt plassert i fosterhjem. I juli 2018 vedtok Fylkesnemnda omsorgsovertakelse og klageren fikk samvær fire ganger i året med hvert barn.

I november 2018 ble avgjørelsen om omsorgsovertakelse opprettholdt av tingretten, men klagerens samvær med tre av barna ble økt til tolv ganger i året.

Barnevernet anket dommen om samvær med de tre barna, mens klageren leverte inn en avledet anke om omsorgsovertakelsen. I februar 2019 slapp lagmannsretten barnevernets anke inn til behandling, mens klagerens anke ble nektet. I april 2019 avslo Høyesterett klagerens anke over lagmannsrettens ankenektelse.

I juni 2019 satt lagmannsretten klagerens samvær med tre av barna til fire ganger i året. I oktober 2019 nektet Høyesterett klagerens anke over dommen fremmet.

Klageren tok deretter saken inn for Domstolen i februar 2020.

Anførsler

Klageren anførte at samværsbegrensningene utgjorde en krenkelse av hennes rettigheter etter Konvensjonen artikkel 8.

Domstolens vurdering

Domstolen uttalte innledningsvis at ettersom verken barnevernet eller klageren hadde anket avgjørelsen om samvær med det fjerde barnet var ikke rettsmidlene uttømt for denne delen

av klagen. Denne delen av klagen måtte derfor avvises som ikke egnet for prøving etter artikkel 35 §§ 1 og 4.

Domstolen uttalte så at samværsbegrensningene med de tre andre barna var et inngrep i klagerens rett til familieliv som var i samsvar med dagjeldende barnevernlov. Inngrepet forfulgte et legitimt formål om å beskytte barnas rettigheter og helse. Spørsmålet var derfor om inngrepet var nødvendig, jf. Konvensjonen artikkel 8 § 2.

De relevante prinsippene i forholdsmessighetsvurderingen var utbrodert i Strand-Lobben-dommen [EMD-2013-37283-G]¹ og senere dommer. Domstolen måtte se på prosessen som helhet og undersøke om tiltakene hadde relevant og tilstrekkelig begrunnelse og om foreldrene hadde blitt tilstrekkelig involvert i beslutningsprosessen.

Domstolen bemerket at det fremsto som barna opprinnelig ble plassert i fosterhjem på bakgrunn av funn om en uutholdelig omsorgssituasjon med isolasjon, konflikt og mangel på struktur. Domstolen bemerket videre at tingretten hadde vurdert gjenforening med tre av barna som mulig dersom klageren fikk hjelp med sin psykiske helse og forbedret omsorgsevnen sin. Det var på bakgrunn av dette at tingretten økte omfanget av samvær. Ny informasjon om klagerens psykiske helse kom frem i etterkant av tingrettsdommen og lagmannsretten foretok en grundig vurdering av hvordan saken hadde utviklet seg. Klageren hadde blitt innlagt på sykehus og diagnostisert med paranoid psykose og flyttet til Sverige. Det hadde heller ikke blitt noe av det planlagte samværet fordi klageren ikke hadde akseptert barnevernets betingelser. Lagmannsretten hadde tatt i betraktning at det var usikkerheter rundt klagerens psykiske helse og omsorgsevner og at hun manglet forståelse for hvordan hennes oppførsel påvirket barna. Klageren hadde hatt følelsesutbrudd og vært frakoblet virkeligheten under samværet. I et av tilfellene hadde utbruddet ført til at et av barna hadde begynt å gråte og klageren brått hadde forlatt samværet. Barna hadde motstandsreaksjoner mot samvær og opplevde søvnproblemer, sinne og uroligheter. Lagmannsretten hadde også vektlagt to av barnas synspunkter slik de hadde uttrykt dem til en sakkyndig.

Domstolen understreket at det var viktige forskjeller mellom denne saken og annen rettspraksis i saker mot Norge. Domstolen la særlig vekt på at lagmannsretten i denne saken hadde begrenset samværet basert på spesifikke omstendigheter og utvikling underveis i prosessen, blant annet psykisk helse og barnas motstandsreaksjoner. Domstolen bemerket

også at de nasjonale myndighetene ikke hadde utelukket at forholdene kunne endre seg i fremtiden slik at klageren igjen kunne ha omsorg for barna. Nasjonal rett åpnet også for at biologiske foreldre etter en viss tid eller ved endringer i situasjon kunne søke om mer samvær.

Domstolen konkluderte at samværsbegrensningene var basert på barnets beste og hadde en relevant og tilstrekkelig begrunnelse. Det var ingenting som indikerte at staten ikke hadde gjort nok for å oppfylle sin positive forpliktelse om å tilrettelegge for familieegjenforening. Det var heller ikke noe med saken som helhet som tilsa en krenkelse av Konvensjonen. Etter å ha undersøkt alt det tilgjengelige materialet kom Domstolen til at den nasjonale beslutningsprosessen ikke var mangelfull. I lys av dette var inngrepet i klagerens rett til familieliv forholdsmessig til det legitime formålet og derfor «nødvendig i et demokratisk samfunn» etter artikkel 8 § 2.

Domstolen konkluderte enstemmig med at klagen var åpenbart grunnløs etter artikkel 35 § 3 (a) og måtte avvises etter artikkel 35 § 4.

R.I. v. NORWAY

Instans	Menneskerettsdomstolen – Domstol (andre seksjons komité) – Vedtak
Tittel	R.I. v. NORWAY
Avsigelsesdato	2023-07-11
Saksnr.	7692/20
Viktighetsnivå	3
Klager	R.I.
Innklaget	Norge
Internettpublisering	https://hudoc.echr.coe.int/?i=001-227661
Konklusjon	Ikke egnet for prøving
Votum	Ikke separat votum
Artikler	EMK art 8 EMK art 8-1 EMK art 8-2 EMK art 35
Stikkord:	(Art. 8) Right to respect for private and family life (Art. 35) Admissibility criteria / (Art. 8) Rett til respekt for privatliv og familieliv (Art. 35) Saker som kan prøves

Saken omhandler

Saken gjaldt Konvensjonen artikkel 8 om retten til familieliv. Spørsmålet var om et adopsjonsvedtak utgjorde en krenkelse av Konvensjonen.

Fakta

Klageren er en kvinne født i 1993, bosatt i Eidsvoll.

Klagerens sønn ble født i mai 2014. I juli 2014 under en rutinekontroll da barnet var seks uker gammel oppdaget helsepersonellet alvorlige blåmerker. Ved grundigere undersøkelser ble det avdekket at barnet hadde flere beinbrudd. I juli 2014 ble det fattet hastevedtak om akuttplassering.

I oktober 2014 fattet Fylkesnemnda vedtak om omsorgsovertakelse, og barnet ble plassert i fosterhjem. Klageren og barnets far fikk samvær én time i året. I februar 2015 konkluderte tingretten med at foreldrene ikke skulle ha samvær i det hele tatt. Dommen ble opprettholdt av lagmannsretten i januar 2017. Høyesterett konkluderte i oktober 2017 med at foreldrene skulle ha samvær én time i året.

I april 2018 fattet Fylkesnemnda vedtak om å frata klageren og barnets far foreldreansvar slik at barnet kunne bli adoptert av fosterforeldrene. Avgjørelsen ble opprettholdt av tingretten. Lagmannsretten nektet anket fremmet. I juli 2019 avviste Høyesterett anken over ankenektelsen.

Klageren tok deretter saken inn for Domstolen i januar 2020.

Anførsler

Klageren anførte at adopsjonsvedtaket utgjorde en krenkelse av hennes rettigheter etter Konvensjonen artikkel 8.

Domstolens vurdering

Domstolen uttalte innledningsvis at adopsjonen utgjorde et inngrep i klagerens familieliv

med hjemmel i dagjeldende barnevernlov. Inngrepet forfulgte et legitimt formål om å beskytte barnets rettigheter og helse. Spørsmålet for Domstolen var derfor om inngrepet var «nødvendig» etter artikkel 8 § 2 i Konvensjonen.

De generelle prinsippene i forholdsmessighetsvurderingen fremgikk av Strand-Lobben-dommen [EMD-2013-37283-G]¹ og senere dommer. Domstolen gjentok at dersom båndene mellom barn og foreldre skulle brytes med endelig virkning måtte det foreligge eksepsjonelle omstendigheter («exceptional circumstances») og skje på grunnlag av et tvingende hensyn («overriding requirement») til barnets beste. Domstolen måtte foreta en streng kontroll av om disse omstendighetene forelå i dette tilfellet.

I vurderingen av om de nasjonale domstolene hadde gitt relevant og tilstrekkelig begrunnelse, bemerket Domstolen at det hadde vært svært begrenset samvær i forkant av adopsjonen. Domstolen understreket på den andre siden at det var omfattende prosesser i spørsmålet om samvær. Spørsmålet ble undersøkt i flere instanser, inkludert Høyesterett, og det var oppnevnt sakkyndige. Det fremgikk fra det fremlagte materialet at barnet hadde blitt påført alvorlige skader de første ukene av livet. Etter plassering i fosterhjem var det ikke noen tilknytning mellom barnet og foreldrene.

Tingretten hadde i 2018 undersøkt foreldrenes omsorgsevner og konkluderte med at det var usannsynlig at de var i stand til å gi omsorg i fremtiden. Tingretten hadde også tatt i betraktning tiltalene mot foreldrene der det var bevist at barnet hadde blitt påført 19 beinbrudd etter å ha blitt slått med en hard gjenstand. Volden var så alvorlig og omfattende at barnet risikerte lungekollaps og død.

Basert på dette mente Domstolen at denne saken skilte seg fra andre saker med familieoppløsning mot Norge der staten hadde forsømt sine positive forpliktelser til å tilrettelegge for familiejenforening.

Domstolen påpekte også at foreldrene hadde samtykket i at barnet skulle vokse opp i fosterhjem hvis han ikke ble adoptert. Tingretten hadde, etter en grundig undersøkelse, konkludert med at det var i barnets beste å erstatte fosterhjem med adopsjon. Tingretten hadde lagt vekt på at barnet var sårbart på grunn av vold, ikke hadde tilknytning til foreldrene og hadde behov for den tryggheten han fikk i fosterhjemmet. Da det ble vedtatt

adopsjon var barnet fire og et halvt år og hadde bodd hos fosterforeldrene siden han var seks uker gammel.

Domstolens oppgave i slike saker er ikke å erstatte nasjonale domstoler, men å undersøke om de nasjonale myndighetene har overholdt Konvensjonskravene i sine avgjørelser.

Domstolen fant at de nasjonale domstolene hadde gitt en relevant og tilstrekkelig begrunnelse for at det forelå «exceptional circumstances» som rettferdiggjorde adopsjon fordi barnets beste var et tvingende hensyn. Domstolen fant ingen indikasjoner på at beslutningsprosessen var mangelfull eller at klageren ikke hadde fått delta i tilstrekkelig grad.

På bakgrunn av dette var inngrepet i klagerens familieliv forholdsmessig til det forfulgte formålet og «nødvendig i et demokratisk samfunn», jf. artikkel 8 § 2.

Domstolen konkluderte enstemmig med at klagen var åpenbart grunnløs etter artikkel 35 § 3 (a) og måtte avvises etter artikkel 35 § 4.

J.B. AND E.M. v. NORWAY

Instans	Menneskerettsdomstolen – Domstol (andre seksjons komité) – Vedtak
Tittel	J.B. AND E.M. v. NORWAY
Avsigelsesdato	2023-07-11
Saksnr.	277/20
Viktighetsnivå	3
Klager	J.B. og E.M.
Innklaget	Norge
Internettpublisering	https://hudoc.echr.coe.int/?i=001-227659
Konklusjon	Ikke egnet for prøving
Votum	Ikke separat votum
Artikler	EMK art 8 EMK art 8-1 EMK art 8-2 EMK art 35
Stikkord:	(Art. 8) Right to respect for private and family life (Art. 35) Admissibility criteria / (Art. 8) Rett til respekt for privatliv og familieliv (Art. 35) Saker som kan prøves

Saken omhandler

Saken gjaldt Konvensjonen artikkel 8, og Konvensjonen artikkel 9 sammenholdt med Protokoll 1 artikkel 2. Spørsmålet i saken var om det krenket Konvensjonen å trekke tilbake foreldreansvaret for et barn, for å deretter tillatte at barnet ble adoptert av sine fosterforeldre. Vedtakene ble truffet mot foreldrenes vilje.

Fakta

Klagerne var en nigeriansk statsborger og en norsk statsborger, født i henholdsvis 1990 og 1980. Klagerne var bosatt i Sverige.

Klagerne var foreldre til to barn, herunder barnet saken gjelder. Barnet var født i 2013, og ble plassert i fosterhjem da det var fire måneder gammelt. Senere, i november 2013, traff Fylkesnemnda vedtak om omsorgsovertakelse, og et likekjønnet par ble barnets fosterforeldre. Mellom 2015 og 2017 ble det vurdert om omsorgsovertakelsen kunne oppheves. Verken Fylkesnemnda eller tingretten innvilget klagerne begjæring om å oppheve omsorgsovertakelsen. I juni 2018 fratok Fylkesnemnda klagerne foreldreansvar for barnet, og godkjente at fosterforeldrene kunne adopterte barnet. Fylkesnemndas avgjørelse ble anket til tingretten, som omgjorde beslutningen. Deretter gikk saken til lagmannsretten. Lagmannsretten sluttet seg i april 2019 til Fylkesnemndas opprinnelige avgjørelse og godtok adopsjonsvedtak. Klagerne anket lagmannsrettens avgjørelse, men anken ble avslått av Høyesterett i juni 2019.

Klagerne tok saken inn for Domstolen i desember 2019.

Anførsler

Klagerne hevdet at Konvensjonen artikkel 8 og Konvensjonen artikkel 9 sammenholdt med Protokoll 1 artikkel 2 var krenket. Klagerne fremholdt at Konvensjonen artikkel 8 var krenket ettersom adopsjonsvedtaket utgjorde et unødvendig inngrep i deres rett til familieliv. Videre framholdt klagerne at Konvensjonen artikkel 9 sammenholdt med Protokoll 1 artikkel 2 var krenket fordi adopsjonsforeldrene var et par av samme kjønn.

Domstolens vurdering

Domstolen vurderte først om det krenket Konvensjonen artikkel 9 i sammenheng med Protokoll nr. 1 artikkel 2 at adoptivforeldrene var et par av samme kjønn.

I vurderingen viste Domstolen til lagmannsrettens vurdering av adopsjonsspørsmålet, hvor det fremgikk at det var særlig krevende for klagerne å akseptere at adoptivforeldrene var et par av samme kjønn, siden homofili var ulovlig i klagernes opprinnelsesland.

Lagmannsretten fant imidlertid at dette ikke kunne tillegges avgjørende vekt i vurderingen av hva som var til barnets beste. Domstolen sluttet seg til lagmannsrettens oppfatning, og fant at dette forholdet var relevant for nødvendighetsvurderingen etter Konvensjonen artikkel 8, heller enn en separat klage på brudd på Konvensjonen artikkel 9 sammenholdt med Protokoll 1 artikkel 2. På denne bakgrunnen fant Domstolen at det ikke var nødvendig å gå nærmere inn på statens innvending om at nasjonale rettsmidler ikke var uttømt, eller at dette forhold ikke kunne oppfattes som et spørsmål om tankefrihet, samvittighetsfrihet og religionsfrihet etter artikkel 9.

Domstolen gikk deretter over til å vurdere om klagernes rett til familieliv var krenket etter Konvensjonen artikkel 8.

Innledningsvis fastslo Domstolen at adopsjonsvedtaket utgjorde et inngrep i klagernes rett til familieliv. Deretter konstaterte Domstolen at inngrepet var i samsvar med loven, Barnevernloven av 1992 som var gjeldende på det tidspunkt, og at det var begrunnet i hensynet til barnets rettigheter og helse, som er legitime hensyn etter Konvensjonen artikkel 8 § 2. Spørsmålet i saken var derfor om adopsjonsvedtaket var nødvendig i et demokratisk samfunn.

Domstolen påpekte først at de generelle prinsippene for proporsjonalitetsvurderingen ved adopsjon ble utførlig nedfelt i saken *Strand Lobben and others v. Norway* og senere saker mot Norge. Deretter understreket Domstolen at det bare i særlige tilfeller («exceptional circumstances») kan benyttes tiltak som i praksis bryter de juridiske båndene mellom foreldre og deres barn. Slike tiltak kan kun rettferdiggjøres dersom de er motivert av et overstyrende hensyn til barnets beste. Domstolen uttalte at den derfor er forpliktet til å utføre en streng kontroll («stricter scrutiny») av om omstendighetene i saken var så ekstraordinære at tiltaket var berettiget.

Domstolen gikk deretter over til å behandle den konkrete saken.

I den konkrete vurderingen startet Domstolen med å trekke fram forholdene i 2019, da lagmannsretten traff den endelige avgjørelsen om adopsjonsvedtaket. På daværende tidspunkt hadde barnet vært i fosterhjem i nesten seks år, fra han var fire måneder gammel. Ifølge lagmannsrettsdommen hadde klagerne hatt begrenset samvær med barnet, og heller ikke deltatt på planlagte samværs møter. Videre bemerket retten at klagerne hadde hatt minimal interesse for barnet. Det fremkom også av lagmannsrettsdommen at den første klageren ikke ønsket å besøke barnet hvis det ble adoptert, mens den andre klageren hadde vært unnvikende på dette punktet. Klagerne bodde ikke i Norge, og den ene klageren hadde blitt utvist fra Norge og fått et permanent innreiseforbud til landet. Videre hadde den ene klageren riktignok gitt uttrykk for at han ønsket den daglige omsorgen for barnet, men klageren hadde ikke fremmet noe krav om dette. For øvrig trakk retten frem at klageren og barnet ikke snakket det samme språket.

Domstolen kom til at de overnevnte forholdene var relevante og tilstrekkelige til å rettferdiggjøre adopsjonsvedtaket. Domstolen la vekt på at lagmannsretten uttrykkelig hadde forsøkt å finne en balanse mellom de konkurrerende interessene i saken, herunder klagernes interesse i at barnet ikke skulle adopteres av et likekjønnet par. Domstolen kom derfor til at vedtaket var tilstrekkelig begrunnet til at adopsjonen kunne betraktes som nødvendig etter Konvensjonen artikkel 8.

Domstolen gikk videre til å belyse andre forhold i saken.

Domstolen påpekte at klagerne hadde lagt stor vekt på prosedyrene som fant sted i 2013–2017 om midlertidig plassering og omsorgsovertakelse. I den forbindelse påpekte Domstolen at Konvensjonen artikkel 35 fastsetter at Domstolen kun har jurisdiksjon til å behandle klager framsatt innen seks måneder etter at nasjonale rettsmidler er uttømt. Domstolen hadde derfor kun jurisdiksjon til å behandle adopsjonsprosedyrene i saken. Domstolen understrekte imidlertid at tidligere prosesser kunne få betydning for en kontekstuell vurdering av adopsjonsvedtaket.

Domstolen fremhevet at det var truffet flere dommer mot Norge i løpet av de siste årene, hvor det ble konstatert konvensjonsbrudd i forbindelse med adopsjonsvedtak. Domstolen

påpekte at disse sakene hadde til felles at adopsjonsvedtaket ble truffet på bakgrunn av begrenset kontakt mellom foreldre og barn, selv om den manglende kontakten skyldes at myndighetene ikke hadde lagt til rette for familiegjeningforening. I disse sakene har Domstolen påpekt at manglende bånd mellom foreldre og barn ikke kan være avgjørende for adopsjonsvedtaket når staten er ansvarlig for at familierelasjonen brytes ned.

Domstolen gikk deretter videre med å behandle den konkrete saken. I den forbindelse hadde Domstolen gjennomgått tidligere prosedyrer og endringer i familiesituasjonen fra barnet hadde blitt satt i fosterhjem. Domstolen trakk frem at den ene klageren hadde blitt utvist fra Norge og ilagt permanent innreiseforbud, og at den andre klageren hadde flyttet til utlandet. Domstolen vurderte disse forholdene i lys av at klagerne hadde hatt lite kontakt med og interesse for barnet frem til adopsjonsprosessen. Domstolen la også vekt på at foreldrene ikke hadde møtt opp til planlagt samvær. I den konkrete saken var ikke den manglende kontakten mellom klagerne og barnet et resultat av statens samværsordninger. Domstolen viste avslutningsvis til lagmannsrettens vurdering av at det var svært usannsynlig at det ble opprettet kontakt mellom barnet og klagerne i framtiden.

Saken skilte seg dermed fra de overnevnte sakene, hvor Norge var dømt for brudd på Konvensjonen artikkel 8. Domstolen fant ikke at staten hadde tatt utilstrekkelig hensyn til familiegjeningforening eller på annen måte var ansvarlig for sammenbruddet av familielivet.

Domstolen konkluderte etter det overnevnte med at Konvensjonen artikkel 8 ikke var krenket.

Domstolen konkluderte enstemmig med at klagen var åpenbart grunnløs etter artikkel 35 § 3 (a) og måtte avvises etter artikkel 35 § 4.

R.A. v. NORWAY

Instans	Menneskerettsdomstolen – Domstol (andre seksjons komité) – Vedtak
Tittel	R.A. v. NORWAY
Avsigelsesdato	2023-07-11
Saksnr.	44598/19
Viktighetsnivå	3
Klager	R.A.
Innklaget	Norge
Internettpublisering	https://hudoc.echr.coe.int/?i=001-227654
Konklusjon	Ikke egnet for prøving
Votum	Ikke separat votum
Artikler	EMK art 6 EMK art 8 EMK art 8-1 EMK art 8-2 EMK art 35
Stikkord:	(Art. 6) Right to a fair trial (Art. 8) Right to respect for private and family life (Art. 35) Admissibility criteria / (Art. 6) Rett til en rettferdig rettergang (Art. 8) Rett til respekt for privatliv og familieliv (Art. 35) Saker som kan prøves

Saken omhandler

Saken gjaldt Konvensjonen artikkel 8 og Konvensjonen artikkel 6. Det første spørsmålet i saken var om avslag på samvær krenket retten til familieliv etter Konvensjonen artikkel 8. Det andre spørsmålet var om en rettssak hadde vært urettferdig ettersom den rettsoppnevnte sakkyndige hadde oppfordret klageren til å trekke tilbake saken.

Fakta

Klagerne er en mann født i 1968, som var bosatt i Sarpsborg.

Klageren hadde en datter som var født i 2003. I 2016 ble datteren plassert i et omsorgshjem. Hennes foreldre, klageren og moren, ga opprinnelig samtykke til at datteren skulle plasseres i fosterhjem. I 2017 trakk foreldrene imidlertid tilbake samtykket. Fylkesnemnda besluttet likevel å fortsette fosterhjemsordningen, og tildelte foreldrene to timer samvær seks ganger i året. Foreldrene tok Fylkesnemndas beslutning til tingretten i 2018, hvor det ble oppnevnt en sakkyndig for å vurdere saken. Tingretten opprettholdt i oktober 2018 beslutningen om fosterhjems plasseringen, og besluttet i tillegg at foreldrene ikke skulle ha samvær med barnet.

Tingrettsdommen indikerte at den rettsoppnevnte sakkyndige hadde forsøkt å overtale foreldrene til å trekke tilbake klagen. Den sakkyndige hadde kommet med oppfordringen etter at klagerens barn hadde uttalt seg klart om konsekvensene det ville ha om hun ble returnert til sine biologiske foreldre.

Klageren anket Tingrettens avgjørelse til Lagmannsretten, men anken ble avvist i desember 2018. Klagerne anket videre til Høyesterett, men også denne anken ble avvist, i februar 2019.

Klageren brakte saken inn for Domstolen i august 2019.

Anførsler

Klageren hevdet at Konvensjonen artikkel 8 og 6 var krenket. Klageren anførte at

Konvensjonen artikkel 8 var krenket fordi avslaget på samvær med datteren utgjorde et unødvendig inngrep i hans rett til familieliv. Deretter påstod klageren at Konvensjonen artikkel 6 var krenket ettersom den rettsoppnevnte eksperten feilaktig hadde oppfordret han til å trekke tilbake klagen.

Staten imøtegikk klagers anførsler.

Domstolens vurdering

Domstolen slo først fast at beslutningen om å nekte klageren samvær med hans datter utgjorde et inngrep i retten til familieliv etter Konvensjonen artikkel 8. Deretter konstaterte Domstolen at inngrepet hadde grunnlag i nasjonal lovgivning, Barnevernloven av 1992 som var gjeldende på den tiden. Inngrepet var begrunnet i hensynet til barnas helse og rettigheter etter Konvensjonen Artikkel 8 § 2. Spørsmålet i saken var derfor om beslutningen om å nekte klageren samvær med datteren, var nødvendig i et demokratisk samfunn etter Konvensjonen artikkel 8.

Domstolen påpekte at de generelle prinsippene for proporsjonalitetsvurderingen i saker om samværsrett er utførlig nedfelt i saken *Strand Lobben and others v. Norway* og senere saker.

Deretter gikk Domstolen over til å behandle den konkrete saken, hvor problemstillingen var om staten hadde gitt relevante og tilstrekkelige grunner for å nekte klageren samvær med sin datter.

Domstolen innledet den konkrete vurderingen med å se hen til tingrettsdommen fra 2018. Domstolen trakk fram at tingretten sluttet seg til den sakkyndiges vurdering av at samvær mellom klageren og datteren ville være til skade for barnet. Klagerens datter, som på daværende tidspunkt var 15 år, hadde selv antydnet at det ville vært best med to eller færre samvær i året. Tingretten konkluderte derfor med at det ikke skulle gis samværsrett til klageren, men at Barnevernet måtte legge til rette for samvær etter barnets ønske.

Domstolen gikk deretter over til å behandle lagmannsrettens avgjørelse, hvor klagerens anke ble nektet. Lagmannsretten trakk fram at barnet mottok psykologisk behandling for traumer og smertefulle opplevelser fra barndommen. Barnet hadde perioder med angst,

selvmordstanker og depresjon. Lagmannsretten bemerket at barnet derfor trengte trygge rammer for å bygge gode relasjoner, noe barnet selv følte at hun fikk i fosterhjemmet. Domstolen påpekte avslutningsvis at barnet på nesten 16 år hadde gitt klart og begrunnet uttrykk for at samvær ikke var bra for henne. Domstolen viste også til at Høyesterett hadde vektlagt barnets uttalelser da det ble konkludert med at det var nødvendig å nekte klageren samvær med datteren.

Domstolen gikk deretter over til å påpeke at den i senere tid har avsagt en rekke dommer mot Norge i tilsvarende saker, hvor det ble konstatert brudd på Konvensjonen artikkel 8. (K.O. and V.M. v. Norway, Strand Lobben and Others v. Norway og etterfølgende saker). Domstolen påpekte at disse sakene var preget av at det var fastsatt restriktive samværsordninger på et tidlig tidspunkt. Disse sakene levde ikke opp til den strenge granskningen («stricter scrutiny») som Domstolen må gjennomføre i saker hvor det er fastsatt så inngripende tiltak.

Domstolen gikk over til å påpeke at i innværende sak hadde barnevernet vært involvert i familien siden 2014, etter å ha blitt kontaktet av en barne- og ungdomspsykiatrisk poliklinikk. I senere tid hadde det blitt fremsatt en rekke bekymringsmeldinger fra barnevernet om familiesituasjonen, herunder om vold og psykiske problemer. Hjelpetiltak fra barnevernet ble også delvis avslått av klageren. Domstolen påpekte at barnevernet dermed hadde fått betydelig erfaring med familien over flere år, og at saken derfor skilte seg fra sakene hvor det ble konstatert konvensjonsbrudd. I tillegg understrekte Domstolen at staten hadde forsøkt en rekke mindre inngripende tiltak før de vedtok å nekte klageren samvær med datteren. Domstolen viste deretter til tingrettens avgjørelse av 2018, hvor det ble fastslått at Barnevernet måtte legge til rette for samvær etter barnets eget ønske.

Etter det overnevnte understrekte Domstolen at det ikke var noe grunn til å tvile på at staten hadde nektet klageren samvær med datteren av hensyn til barnets beste, noe som var av overordnet betydning i slike saker. Domstolen påpekte videre at staten hadde tillagt barnets ønsker tilstrekkelig vekt i lys av dets alder og modenhet. Domstolen trakk også frem at barnet selv hadde vært part i saken og motsatt seg foreldrenes anke over samværsnektelsen.

Domstolen var etter det overnevnte overbevist om at Staten hadde begrunnet inngrepet på en relevant og tilstrekkelig måte. Domstolen presiserte at dens oppgave ikke var å erstatte

nasjonale myndigheters utøvelse av sitt ansvar, men å overprøve nasjonale myndigheters avgjørelser. Videre vil det i slike saker være individuelle omstendigheter som vil måtte ivaretas av nasjonale myndigheter.

Etter disse vurderingene fant Domstolen derfor at den ikke fant noen svakheter i beslutningsprosessen, og at saken skilte seg fra de avgjørelser Domstolen hadde henvist til. Domstolen fant derfor at inngrepet i klagerens rett til familieliv var proporsjonalt med de legitime hensyn inngrepet skulle ivareta. Vedtaket om å nekte klageren samvær med datteren var dermed nødvendig i et demokratisk samfunn etter Konvensjonen artikkel 8 § 2.

Domstolen konkluderte enstemmig med at denne del av klagen var åpenbart grunnløs etter artikkel 35 § 3 (a) og måtte avvises etter artikkel 35 § 4.

Domstolen gikk så over til å vurdere den resterende klagen. Spørsmålet var om Konvensjonen artikkel 6 var krenket ettersom den rettsoppnevnte sakkyndige hadde anbefalt klagerne om å trekke saken av hensyn til barnet. Problemstillingen for Domstolen var dermed om den sakkyndiges anbefaling hadde gjort rettssaken urettferdig.

Domstolen innledet vurderingen med å påpeke at kravet til rettferdig høring etter Konvensjonen artikkel 6 krever at det er en rettferdig balanse mellom partene. Deretter fremholdt Domstolen at likhetsprinsippet innebærer at hver part skal ha en rimelig mulighet til å presentere saken uten vesentlig ulempe i forhold til motparten. Domstolen påpekte også at det i tidligere avgjørelser var konkludert med at manglende nøytralitet fra en rettsoppnevnt sakkyndig utgjorde brudd på likhetsprinsippet. Domstolen fremholdt deretter at vurderingen må ta utgangspunkt i den sakkyndiges posisjon i prosessen og rolle i saken. Domstolen understreket deretter at spørsmålet ikke var om den sakkyndige hadde handlet i samsvar med sitt mandat da hun anbefalte at søkeren skulle trekke saken, men om klageren hadde fått en rettferdig høring.

Etter å ha vurdert saken i sin helhet, fant Domstolen ingen indikasjon på at den rettsoppnevnte sakkyndige hadde vært partisk og forutinntatt i sin rapport. Det samme gjaldt den sakkyndiges vurdering av om samvær mellom klageren og datteren ville være til barnets beste. Domstolen understreket at det hadde vært opp til de nasjonale domstolene å ta en endelig avgjørelse i saken, og at det ikke hadde vært noen tegn på at Konvensjonen artikkel

6 var krenket.

Domstolen konkluderte enstemmig med at også denne del av klagen var åpenbart grunnløs etter artikkel 35 § 3 (a) og måtte avvises etter artikkel 35 § 4.

A.H. v. NORWAY

Instans	Menneskerettsdomstolen – Domstol (andre seksjons komité) – Vedtak
Tittel	A.H. v. NORWAY
Avsigelsesdato	2023-07-11
Saksnr.	39771/19
Viktighetsnivå	3
Klager	A.H.
Innklaget	Norge
Internettpublisering	https://hudoc.echr.coe.int/?i=001-227653
Konklusjon	Ikke egnet for prøving
Votum	Ikke separat votum
Artikler	EMK art 8 EMK art 8-1 EMK art 8-2 EMK art 35
Stikkord:	(Art. 8) Right to respect for private and family life (Art. 35) Admissibility criteria / (Art. 8) Rett til respekt for privatliv og familieliv (Art. 35) Saker som kan prøves

Saken omhandler

Saken gjaldt Konvensjonen artikkel 8. Spørsmålet i saken var om det krenket Konvensjonen at et vedtak om omsorgsovertakelse ikke ble opphevet.

Fakta

Klageren var en kvinne født i 1993, bosatt i Oslo.

I 2015 ble det fattet en beslutning om omsorgsovertakelse for klagerens datter. I 2017 begjærte klageren å få omsorgsovertakelsen opphevet, men begjæringen ble avslått av Fylkesnemnda i desember 2017. I juni 2018 ble vedtaket opprettholdt av tingretten. Klagerens anke over avgjørelsen ble senere avslått av lagmannsretten, og deretter av Høyesterett i januar 2019.

Klageren brakte saken inn for Domstolen i juli 2019.

Anførsler

Klageren påstod at beslutningen om å ikke oppheve omsorgsovertakelsen for hennes datter krenket Konvensjonen artikkel 8.

Til støtte for påstanden anførte klageren at omsorgsovertakelsen utgjorde et unødvendig og uforholdsmessig inngrep i hennes rett til familieliv med barnet. Videre anførte klageren at verken Fylkesnemnda eller tingretten hadde foretatt tilstrekkelige vurderinger av familiens situasjon. Hensynet til barnets beste og hensynet til klageren var derfor ikke ivaretatt. Klageren fremholdt også at hun ville samarbeidet med barnets far, dersom hun fikk den daglige omsorgen over barnet. Til slutt hevdet klageren at myndighetene ikke hadde vurdert tilstrekkelig om hun kunne gjenopptatt omsorgen med ytterligere støttetiltak.

Domstolens vurdering

Domstolen slo først fast at beslutningen om å ikke oppheve omsorgsovertakelsen utgjorde et inngrep i klagerens rett til familieliv etter Konvensjonen artikkel 8. Deretter konstaterte

Domstolen at inngrepet hadde grunnlag i nasjonal lovgivning, Barnevernloven av 1992 som gjaldt på den tiden, og var begrunnet i hensynet til barnets helse og rettigheter, som var legitime hensyn etter Konvensjonen artikkel 8 § 2. Spørsmålet i saken var derfor om tiltakene var nødvendige i et demokratisk samfunn etter Konvensjonen artikkel 8.

Domstolen påpekte videre at de relevante proporsjonalitetsprinsippene ble grundig beskrevet i saken *Strand Lobben and Others v. Norway* og senere dommer mot Norge. Domstolen understrekte at myndighetene er tilkjent et vidt skjønn for nødvendighetsvurderingen ved omsorgsovertakelse. Skjønnnet er imidlertid ikke ubegrenset. For eksempel har Domstolen lagt vekt på hvorvidt staten først prøvde mindre inngripende tiltak.

Domstolen gikk så over til å vurdere den konkrete saken, og startet med tingrettens behandling av omsorgsovertakelsesspørsmålet i juni 2018. Domstolen framholdt at tingretten foretok en detaljert undersøkelse av barnets situasjon. Datteren sakket akterut på de fleste områder. Tingretten benyttet også en en rettsoppnevnt sakkyndig. Den sakkyndige konkluderte med at klageren ikke var kapabel til å gi datteren nødvendig omsorg, og at barnets far ikke ba om at omsorgsbeslutningen skulle oppheves. Domstolen viste videre til at tingretten hadde funnet at opphevelse av omsorgsovertakelsen ville medføre vesentlig skade for barnet, på grunn av tilknytningen barnet hadde utviklet til sine fosterforeldre.

Domstolen understrekte at det ikke var grunnlag for å tvile på tingrettens vurdering av at barnet hadde utviklet sterk tilknytning til sine fosterforeldre. Imidlertid påpekte Domstolen at samværet mellom klageren og barnet var underlagt strenge begrensninger før omsorgsovertakelsen ble behandlet.

Domstolen gikk deretter over til å understreke at jurisdiksjonen i saken var begrenset til spørsmålet om omsorgsbeslutningen skulle ha vært opphevet. Domstolen hadde dermed ikke jurisdiksjon til å behandle tidligere begrensninger i klagernes samværsrett med barnet. Tidligere prosedyrer kunne likevel være relevante for å kartlegge sakens kontekst.

Domstolen uttrykte at den var bevisst på at Norge hadde brutt Konvensjonen artikkel 8 i flere nyere saker på grunn av restriktive samværsordninger.

Domstolen fant imidlertid at den foreliggende saken var ulik sakene hvor Norge ble dømt for

brudd på Konvensjonen artikkel 8. Domstolen viste til tingrettens vurderinger og fremholdt at de nasjonale myndighetene ga relevante og tilstrekkelige grunner for beslutningen om ikke å oppheve omsorgsovertakelsen. Domstolen påpekte også at klagen i stor grad rettet seg mot statens vurdering av de faktiske forhold, som normalt ikke er opp til Domstolen å vurdere. Domstolen påpekte også at klageren ikke har påberopt seg at hun ikke fikk delta i beslutningsprosessen.

Domstolen fant etter dette at inngrepet i klagernes rett til familieliv var nødvendig i et demokratisk samfunn etter Konvensjonen artikkel 8.

Domstolen konkluderte enstemmig med at klagen var åpenbart grunnløs etter artikkel 35 § 3 (a) og måtte avvises etter artikkel 35 § 4.

A.G. v. NORWAY

Instans	Menneskerettsdomstolen – Domstol (andre seksjons komité) – Vedtak
Tittel	A.G. v. NORWAY
Avsigelsesdato	2023-07-11
Saksnr.	14301/19
Viktighetsnivå	3
Klager	A.H.
Innklaget	Norge
Internettpublisering	https://hudoc.echr.coe.int/?i=001-227652
Konklusjon	Ikke egnet for prøving
Votum	Ikke separat votum
Artikler	EMK art 8 EMK art 8-2 EMK art 35
Stikkord:	(Art. 8) Right to respect for private and family life (Art. 35) Admissibility criteria / (Art. 8) Rett til respekt for privatliv og familieliv (Art. 35) Saker som kan prøves

Saken omhandler

Saken gjaldt Konvensjonen artikkel 8 om retten til familieliv. Spørsmålet var om nektelse av samvær etter omsorgsovertakelse av klagerens fire barn var i strid med Konvensjonen.

Fakta

Klageren er en russisk statsborger født i 1979, bosatt i Pervomajskaja i Russland. I 2015 hadde barneverntjenesten overtatt omsorgen for klagerens fire barn, født i henholdsvis 2007, 2008, 2010 og 2012. I september 2017 vedtok Fylkesnemnda at klageren ikke skulle ha samvær med barna, heller ikke ved telefonkontakt eller elektronisk kontakt. Tingretten opprettholdt Fylkesnemndas avgjørelse i mars 2018. Tingretten vektla at klageren hadde hatt bodd med barna frem til mai 2014. Vedtak om utvisning fra Norge til Tsjetsjenia ble fattet forut for omsorgsovertakelsen i 2015. Siden den gang hadde han kun hatt én Skype-samtale med barna i 2016. Tingretten bemerket at barna hadde bodd med klageren i henholdsvis syv, seks, fire og et halvt og to år. Barna hadde vist tegn på langvarig og alvorlig forsømmelse. Ved tre ulike anledninger måtte barna oppsøke krisesenter sammen med moren på grunn av farens voldelige opptreden overfor henne. Ett av barna hadde blitt diagnostisert med posttraumatisk stresslidelse, og ett med reaktiv tilknytningsforstyrrelse. Tingretten vurderte det slik at samvær med klageren kunne fremprovosere minner knyttet til en utrygg tilknytning til ham. Ett av barna kunne huske at klageren hadde slått moren. Tingretten vurderte samvær med faren som en aktuell og reell trussel mot barnets behov for forutsigbarhet og sikkerhet.

Så langt det var mulig i lys av barnas ulike aldre og modenhetsnivå, ble de hørt om spørsmålet om samvær ved ulike anledninger. Det eldste barnet ba om å uttale seg direkte for tingretten, og ga uttrykk for at han husket at klageren slo moren og skrek, samt at han ønsket en slutt på rettssaken. Barnet ga også uttrykk for sinne og vonde følelser i kroppen. Tingretten la betydelig vekt på at barna motsatte seg samvær med klageren, og at de ikke virket robuste nok til å gjennomføre samvær på det daværende tidspunktet.

I juni 2018 nektet lagmannsretten klagerens anke over tingrettsdommen. I august 2018 avviste Høyesteretts ankeutvalg klagerens anke over lagmannsrettens avgjørelse. Avgjørelsen ble forkynt for klagerens representant i september 2018.

Klageren tok deretter saken inn for Domstolen i mars 2019.

Anførsler

Klageren anførte at vedtaket om nullsamvær med barna utgjorde en krenkelse av hans rett til respekt for familielivet etter Konvensjonen artikkel 8.

Domstolens vurdering

Domstolen bemerket innledningsvis at avgjørelsen om ikke å tilkjenne klageren samvær med barna etter omsorgsovertakelsen utgjorde et inngrep i retten til familieliv etter Konvensjonen artikkel 8. Inngrepet hadde hjemmel i barnevernloven av 1992, og forfulgte det legitime formålet om beskyttelse av barnas «helse» og «rettigheter» etter Konvensjonen artikkel 8 § 2. Spørsmålet var om inngrepet var «nødvendig i et demokratisk samfunn».

Domstolen viste til de generelle prinsippene om dette spørsmål utviklet i tidligere barnevernssaker mot Norge, særlig i saken *Strand Lobben and Others v. Norway* med etterfølgende saker.

Deretter tok Domstolen stilling til om nasjonale myndigheter ga relevante og tilstrekkelige begrunnelser for ikke å tilkjenne klageren samvær med barna. Den viste til at tingretten i mars 2018 hadde kommet til at samvær ikke ville være til barnas beste. Tingretten hadde vektlagt at samvær ville utgjøre en risiko for barnas behov for sikkerhet og forutsigbarhet etter å ha vokst opp i et voldelig hjem, som hadde ført til at to av barna hadde blitt diagnostisert med psykiske lidelser. Domstolen uttalte at de nasjonale myndighetenes begrunnelse for avgjørelsene var relevante og tilstrekkelige i lys av omstendighetene. Tingretten hadde foretatt en inngående vurdering av hvert enkelt barns interesser, og Domstolens praksis i tilsvarende saker. Tingretten hadde vektlagt barnas ønsker i samsvar med deres alder og modenhet i tråd med Domstolens praksis. Videre bemerket Domstolen at klageren ikke hadde motsatt seg saksbehandlingen på daværende tidspunkt, og hadde ikke anført at han ikke hadde hatt anledning til å delta i saksforberedelsen.

Domstolen fant samlet sett at sakens faktiske side ikke hadde likhetstrekk med saker hvor

Norge har blitt dømt for konvensjonsbrudd på grunn av begrensninger i retten til samvær.

På denne bakgrunn kom Domstolen til at inngrepet var «nødvendig i et demokratisk samfunn» etter Konvensjonen artikkel 8 § 2.

Domstolen konkluderte enstemmig med at klagen var åpenbart grunnløs etter artikkel 35 § 3 (a) og måtte avvises etter artikkel 35 § 4.

HERNEHULT v. NORWAY

Instans	Menneskerettsdomstolen – Domstol (andre seksjons komité) – Vedtak
Tittel	HERNEHULT v. NORWAY
Avsigelsesdato	2023-09-05
Saksnr.	20102/19
Viktighetsnivå	3
Klager	Dan Mikael Hernehult
Innklaget	Norge
Internettpublisering	https://hudoc.echr.coe.int/?i=001-228077
Konklusjon	Ikke egnet for prøving
Votum	Ikke separat votum
Artikler	EMK art 8 EMK art 8-2 EMK art 35
Stikkord:	(Art. 8) Right to respect for private and family life (Art. 35) Admissibility criteria / (Art. 8) Rett til respekt for privatliv og familieliv (Art. 35) Saker som kan prøves

Saken omhandler

Saken gjaldt Konvensjonen artikkel 8 om retten til familieliv. Spørsmålet var om begrenset samvær med klagerens to barn var i strid med Konvensjonen.

Fakta

Klageren er en svensk statsborger født i 1961, bosatt i Hällefors i Sverige.

To av klagerens barn, født i henholdsvis 2005 og 2007, har vært fosterhjemsplassert siden november 2013. I august 2016 søkte klageren om opphevelse av vedtaket om omsorgsovertakelse. Fylkesnemnda avviste tilbakeføringskravet i november 2016. Klageren tok deretter saken til tingretten, som opphevet vedtaket i april 2017 på grunnlag av feil ved lovanvendelsen. Saken ble sendt tilbake til Fylkesnemnda, som fastholdt vedtaket om omsorgsovertakelse i desember 2017. Klageren og barnas mor ble tilkjent samvær på fire timer tre ganger i året. Videre fikk foreldrene forbud mot telefonkontakt eller annen elektronisk kontakt. Foreldrene ble også fratatt foreldreansvaret for de to barna.

Tingretten tilkjente foreldrene ytterligere ett samvær i året i mars 2018. Videre besluttet tingretten å ikke frata foreldreansvaret, mens resten av Fylkesnemndas vedtak ble opprettholdt. Foreldrene anket til lagmannsretten, men anken ble avvist i juli 2018. Videre anke til Høyesterett ble avvist av ankeutvalget i september 2018.

Klageren tok deretter saken inn for Domstolen i mars 2019.

Anførsler

Klageren anførte at opprettholdelsen av vedtaket om omsorgsovertakelse og omfanget av samværsretten utgjorde brudd på hans rett til respekt for familielivet etter Konvensjonen artikkel 8.

Domstolens vurdering

Domstolen bemerket innledningsvis at klageren tidligere hadde fått behandlet en

individklage som gjaldt vedtak om fortsatt omsorgsovertakelse av klagerens to yngste barn, mens det eldste ble tilbakeført til foreldrene. Saken hadde endt i fellende dom mot Norge i mars 2020 i saken *Hernehult v. Norway* [EMDN-2016-14652]. Begrunnelsen for at det ble ansett å foreligge en krenkelse av artikkel 8 var saksbehandlingsfeil tidlig i prosessen.

Domstolen presiserte at den foreliggende klagen gjaldt en uavhengig og etterfølgende del av saksbehandlingen, og omhandlet spørsmålet om opphevelse av omsorgsovertakelsesvedtaket for de to yngste barna, subsidiært økt samvær. Domstolen la til grunn at klagen omfattet både spørsmålet om samværsrett og vedtaket om omsorgsovertakelse. Dermed tok Domstolen stilling til de prosessuelle spørsmålene knyttet til begge forholdene.

Domstolen uttalte videre at avgjørelsen om å opprettholde omsorgsovertakelsen og om ikke å tilkjenne klageren samvær med barna etter omsorgsovertakelsen utgjorde et inngrep i retten til familieliv etter Konvensjonen artikkel 8. Inngrepet hadde hjemmel i barnevernloven av 1992 som var gjeldende da, og forfulgte det legitime formålet om beskyttelse av barnas «helse» og «rettigheter» etter Konvensjonen artikkel 8 § 2. Spørsmålet var om inngrepet var «nødvendig i et demokratisk samfunn».

Domstolen viste til de generelle prinsippene i tidligere barnevernssaker mot Norge, blant annet *Strand Lobben and Others v. Norway*. Domstolen la til grunn at staten hadde en vid skjønnsmargin ved vurderingen av vedtak om omsorgsovertakelse. Den fant i lys av den vide skjønnsmarginen ingen mangler ved myndighetenes begrunnelse for opprettholdelsen av vedtaket om omsorgsovertakelse. Tingretten hadde vist til rapporter fra tre sakkyndige som alle hadde møtt barna, og som ga uttrykk for at tilbakeføring ville være skadelig på grunn av tilknytningen til fosterhjemmet. To av psykologene ga uttrykk for at tilbakeføringen ville være en «tragedie». Tingretten hadde vist til at barna hadde særskilte behov, men at de hadde hatt en positiv utvikling etter omsorgsovertakelsen. Det fremgikk også av begrunnelsen at barna selv hadde uttrykt et ønske om å bli i fosterhjemmet. På denne bakgrunn fant Domstolen at nasjonale domstoler hadde foretatt en rimelig avveining av barnas og klagerens interesser. De hadde lagt særskilt vekt på hensynet til barnas beste, som på bakgrunn av sakkyndiguttalelsene om risikoen ved tilbakeføring ble ansett å måtte veie tyngre enn foreldrenes interesser.

Deretter vurderte Domstolen begrunnelsen for vedtaket om omfanget av samvær. Domstolen viste til tidligere avgjørelser mot Norge, herunder klagerens tidligere sak fra 2020, hvor

saksbehandlingsfeil var en vesentlig grunn til at det ble funnet brudd på Konvensjonen artikkel 8. Der samværet er sterkt begrenset må det foretas en strengere vurdering («stricter scrutiny») av statens begrunnelse.

Domstolen presiserte at den foreliggende saken ikke gjaldt vedtakene om samvær som ble fattet mens barna var i barneverntjenestens omsorg. Da tingretten i mars 2018 skulle ta stilling til omfanget av samvær med barna, hadde omsorgen vært overtatt i omtrent fire år og fire måneder. Barna var henholdsvis omtrent 13 år og 10 år og 10 måneder på tidspunktet for den siste tingrettsavgjørelsen, og ble hørt i forbindelse med de aktuelle rettsmøtene. De hadde fortalt talspersonen sin at samværet kunne fortsette som før («could remain as they were»), men av tingrettens begrunnelse fremgikk det noe tvil om hva barna egentlig hadde ment med dette. At barna ikke ønsket at foreldrene skulle ringe eller ha økt samvær ble også vektlagt. Domstolen fant at inneværende sak skilte seg fra de saker mot Norge Domstolen hadde referert til.

Tingretten hadde vektlagt foreldrenes uttalelser om at de ønsket seks samvær i året, og at samvær på seks timer ville være for lenge, men at to eller tre timer var for kort. Domstolen fremhevet at tingretten ga flere konkrete grunner til hvorfor seks årlige samvær ville være for mye. Begrunnelsen omfattet blant annet barnas sårbarhet og reaksjoner i etterkant av de allerede gjennomførte samværene. Fylkesnemnda hadde vist til en sakkyndigrapport som ga en detaljert beskrivelse av barnas språkvansker, ufrivillige bevegelser, og behov for tett oppfølging fra omsorgspersoner. Fylkesnemnda hadde beskrevet at det hadde vært forsøkt å gjennomføre flere samvær, men at det yngste barnet hadde kastet opp før samværet med foreldrene. Fylkesnemnda vektla også at samværene var preget av dårlig samhandling mellom barna og foreldrene.

Domstolen minnet om at dens oppgave ikke var å erstatte nasjonale domstolars vurdering og gjennomføring av nødvendige tiltak for å ivareta barnas og foreldrenes rettigheter, men å undersøke om nasjonale myndigheters vurdering var i tråd med Konvensjonen. Domstolen uttalte at selv om samværet med de to yngste barna var svært begrenset, var nasjonale myndigheters begrunnelse relevant og tilstrekkelig til å rettferdiggjøre inngrepet i lys av hvordan omstendighetene hadde utviklet seg.

Deretter vurderte Domstolen om klagerens interesser hadde blitt tilstrekkelig ivaretatt i

saksbehandlingen. Den vektla at saken hadde blitt prøvd for Fylkesnemnda og deretter av tingretten, som begge ga detaljerte begrunnelser for avgjørelsene. Lagmannsretten og Høyesteretts ankeutvalg tok også stilling til de lavere instansenes begrunnelse. Videre hadde den sakkyndige levert en utførlig rapport. Begge foreldrene hadde møtt i Fylkesnemnda og i forhandlingene i tingretten, og mottok rettshjelp. Det var ifølge Domstolen ingen holdepunkter for at de ikke var tilstrekkelig involverte i saksbehandlingen. Videre hadde barna blitt hørt gjennom en talsperson.

Domstolen la til grunn at saksbehandlingsfeilene i de første stadiene av omsorgsovertakelsen av de yngste barna, som var gjenstand for prøving i den fellende avgjørelsen mot Norge, ikke var til stede i den etterfølgende saksgangen.

På denne bakgrunn kom Domstolen til at inngrepet var forholdsmessig, og dermed «nødvendig i et demokratisk samfunn» etter Konvensjonen artikkel 8 § 2.

Domstolen konkluderte enstemmig med at klagen var åpenbart grunnløs etter artikkel 35 § 3 (a) og måtte avvises etter artikkel 35 § 4.

